Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1927 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

Inledningsvis vill utskottet därvid erinra om vissa allmänna synpunkter, som utskottet tidigare framhållit beträffande pensionering av statstjänares efterlevande. I utlåtande den 15 mars 1926, nr 25, i anledning av framställningar rörande pensioner eller understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer, anförde utskottet i sådant hänseende bland annat följande:

»I motsats till vad fallet är med avseende å tjänstepensionering har i fråga om familjepensionering för statstjänare hittills såsom allmän princip gällt, att kostnaderna för denna pensionering böra bestridas väsentligen genom befattningshavarnas egna avgifter och att staten härvidlag bör i huvudsak inskränka sig till att medverka vid bildandet av kassor eller pensionsanstalter för pensioneringens handhavande. För ordinarie befattningshavare i statstjänst är ock familjepensioneringen — frånsett kvinnliga tjänstemän — för närvarande ordnad genom särskilda kassor, i vilka delägarskap numera såsom regel är obligatoriskt för vederbörande tjänstinnehavare. Beträffande icke-ordinarie personal har däremot hittills endast undantagsvis möjlighet beretts att genom erläggande av avgifter till änke- och pupillkassa sörja för efterlevandes pensionering.

Med hänsyn till nyssnämnda allmänna grundsats att statstjänares familjepensionering i stort sett bör bestridas med deras egna avgifter har det ansetts betänkligt att med statsmedel pensionera efterlevande till befattningshavare, vilka icke ägt eller icke begagnat sig av möjlighet att på angivet sätt sörja för sina efterlevandes underhåll. I åtskilliga fall hava dock statsmakterna, särskilt under senare år, beviljat pensioner eller därmed jämförliga årliga understöd åt efterlevande till befattningshavare av nyss angivna kategorier. Detta gäller företrädesvis efterlevande till befattningshavare i icke-ordinarie anställning, av vilka största antalet äro till arbetarpersonal hänförliga eller med sådan personal i förevarande hänseende jämförliga anställningshavare vid försvarsväsendet; i ett fåtal fall hava dock understöd beviljats även åt efterlevande till icke-ordinarie befattningshavare inom övriga grenar av statsförvaltningen. I vissa fall har emellertid riksdagen beviljat pensioner eller understöd jämväl åt efterlevande till ordinarie befattningshavare, vilka

antingen icke varit skyldiga att ingå i änke- och pupillkassa samt av ekonomiska skäl varit förhindrade att frivilligt inträda i sådan kassa eller ock av särskilda orsaker icke varit berättigade till delaktighet i änke- och pupillkassa.

I de fall, då beviljande av understöd av nu förevarande slag förekommit, har emellertid beträffande såväl ordinarie som icke-ordinarie befattningshavares efterlevande såsom förutsättning för understöds tilldelande gällt — förutom att befattningshavaren under viss ej alltför kort tid varit anställd i statens tjänst — att ömmande omständigheter i de särskilda fallen kunnat anses föreligga. I fråga om änka har så ansetts vara förhållandet, då hon på grund av hög ålder eller sjuklighet varit oförmögen till arbete och därjämte befunnits medellös eller i avsaknad av tillräckliga medel för sitt uppehälle samt icke ägt anhöriga, som funnits kunna och böra sörja för eller bidraga till hennes uppehälle. Där särskilt ömmande omständigheter varit för handen, har riksdagen i ett fåtal fall medgivit tillägg till änkepensionen genom beviljande av särskilda understöd åt minderåriga barn, vilka understöd med få undantag bestämts att utgå till och med utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnått 18 års ålder. I regel har dock understödet inskränkts till änkepension. Om änkan icke uppnått högre ålder och funnits vara arbetsför men haft minderåriga barn att försörja, har riksdagen i vissa fall, där behov av understöd synts föreligga, berett sådant understöd icke genom änkepension utan endast i form av uppfostringsbidrag åt barnen under deras uppväxttid. Även där avliden statstjänare vid frånfället efterlämnat föräldralösa barn, som funnits vara i behov av understöd, har sådant stundom beretts genom årliga underhållsbidrag åt barnen under deras minderårighetstid.

Beträffande storleken av de understöd, som sålunda plägat beviljas efterlevande till vissa befattningshavare i statens tjänst, synes — ehuru några strängt enhetliga grunder enligt sakens natur icke kunnat tillämpas, då såsom förut framhållits beloppen måst bestämmas med hänsyn tagen till omständigheterna i varje särskilt fall — i stort sett hava gällt följande. Beträffande änkor efter ordinarie tjänstemän hava beloppen i de flesta fall tillmätts med viss hänsyn tagen till storleken av den pension, som skulle hava utgått, därest befattningshavaren varit delägare i vederbörande änke- och pupillkassa, varvid dock så gott som undantagslöst större eller mindre reduktion ägt rum, där vederbörliga pensionsavgifter ej blivit erlagda. I fråga om en till nu avsedda kategori hänförlig grupp av efterlevande, vilka under en följd av år i talrika fall beretts understöd, nämligen änkor efter avlidna vaktkonstaplar m. fl. befattningshavare vid fångvården, hava dock understöden under de senaste åren oberoende av omständigheter, vilka för delägare i vederbörande änke- och pupillkassa kunnat påverka pensionsbeloppens storlek, bestämts till fixa belopp av 240 kronor årligen. Vad icke-ordinarie personal angår, har beträffande efterlevande till sådana befattningshavare, vilka utövat tjänst med mer eller mindre direkt motsvarighet i ordinarie befattning, vid understödsbeloppens avvägande stundom tagits hänsyn till storleken av den pension, som skulle hava utgått för motsvarande ordinarie tjänst. Vidkommande övriga icke-ordinarie befattningshavare — företrädesvis alltså till arbetarpersonal hänförliga eller med sådan personal jämförliga anställningshavare — hava understöden i regel bestämts till avrundade mindre belopp, vilka i allmänhet icke i nämnvärd mån gjorts beroende av storleken utav vederbörande befattningshavares avlöning. De belopp, som därvid kommit i fråga, hava beträffande änkor i det övervägande

antalet fall bestämts till 300 kronor årligen men stundom även till 250 eller 200 kronor. I vissa fall hava dock avvikelser uppåt eller nedåt från nu nämnda belopp ägt rum med hänsyn till olika förut berörda omständigheter, såsom de efterlevandes ekonomiska ställning, ålder och hälsotillstånd, befattningshavarens tjänstetid o. s. v. Jämväl i fråga om s. k. barnpensioner hava beloppen växlat; under de senaste åren hava dock understödsbeloppen till minderåriga barn i det ojämförligt största antalet fall bestämts till 100 kronor årligen för varje barn.

Genom beslut av 1925 års riksdag företogs en reglering av pensionerna till vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, i samband varmed förutsattes, att pensioner, som senare än år 1925 beviljades genom särskilda beslut av riksdagen, skulle till beloppen så avpassas, att de kunde betraktas såsom nyreglerade. I anslutning till denna reglering av tjänstepensioner har det ansetts ändamålsenligt att jämväl pensioner, som genom särskilda beslut av riksdagen hädanefter beviljats änkor och barn, så avvägas, att mera enhetliga grunder i avseende å tilläggsförmåner å pensioner skulle kunna för framtiden tillämpas. I sådant syfte har Kungl. Maj:t i proposition nr 63 till innevarande års riksdag föreslagit ändrade bestämmelser rörande pensions- och dyrtidstillägg åt vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. av innebörd, att å pensioner, som senare än vid 1925 års riksdag genom särskilt beslut av riksdagen beviljas änkor och barn, endast under förutsättning av riksdagens särskilda medgivande må åtnjutas vare sig pensionstillägg eller dyrtidstillägg enligt de mera förmånliga grunder, som hittills gällt beträffande s. k. oreglerade pensioner av förevarande slag. På hemställan av bankoutskottet (utlåtande den 22 februari 1926 nr 17) har riksdagen numera bifallit ifrågavarande förslag. Beträffande den närmare innebörden av förslaget hänvisar utskottet till sitt nyssnämnda utlåtande nr 17.

Med anledning av vad riksdagen sålunda beslutit erfordras beträffande familjepensioner, som hädanefter beviljas av riksdagen, en omräkning av de belopp, vilka eljest kunnat ifrågakomma. — — —

I samband med den omräkning av ifrågavarande understöd, som på sätt nyss angivits måste äga rum, har utskottet emellertid funnit det vara önskvärt att såvitt möjligt åvägabringa en viss utjämning av de lägsta i normala fall förekommande änkeunderstöden, d. v. s. sådana mellan 200 och 300 kronor. Beträffande dessa understöd tillåter sig utskottet att här nedan angiva beloppen av de totala pensionsförmåner för år, som hittills varit förenade med pension till ensam änka å förutnämnda belopp respektive 200, 250 och 300 kronor:

Pension	Pensions-tillägg	Summa	Dyrtidstillägg[1] (enligt högre grunder)	Summa
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
200	90	290	168	458
250	90	340	199	539
300	90	390	230	620

[1] Dyrtidstilläggen äro beräknade vid en levnadskostnadsindex av 175 och för pensionär utan barn. Vid beräkningen har hänsyn icke tagits till i § 4 sista stycket av gällande kungörelse föreskrivna avrundningar. — Med avseende å förhållandena år 1927 må här anmärkas, att indextalet under första kvartalet 1927 utgjort 171.

För att giva ungefär samma totalförmåner skulle nämnda pensioner nu behöva omräknas till nedan angivna belopp:

Ny pension	Dyrtidstillägg[1] (enligt lägre grunder)	Summa
Kr.	Kr.	Kr.
324	123	447
384	146	530
444	169	613

Med avseende å den utjämning av ifrågavarande understöd till änkor, som utskottet enligt vad nyss anförts funnit önskvärd, har utskottet efter övervägande såsom normalt belopp för ifrågavarande änkepensioner funnit sig böra förorda 384 kronor årligen. Detta belopp ligger visserligen något lägre än vad som motsvarar en oreglerad änkepension å 300 kronor men skulle å andra sidan innebära någon förhöjning beträffande vissa lägre pensioner. I stort sett skulle härigenom enligt utskottets mening åstadkommas ett mera rättvist avvägande av understöden av ifrågavarande fall. Givet är emellertid, att även för framtiden avvikelser, såväl uppåt som nedåt, kunna ifrågakomma med hänsyn till omständigheterna i särskilda fall.

Vad beträffar s. k. barnpensioner skulle en direkt omräkning till nyreglerade belopp av hittills beviljade sådana understöd komma att medföra vissa tekniska olägenheter i de fall, där pensionering äger rum av flera syskon. Med hänsyn härtill och då dylika pensioner hittills endast i enstaka fall förekommit, har utskottet ansett en direkt omräkning av dessa pensioner icke böra äga rum på sätt skett beträffande änkepensioner. Utskottet har därför i de fall, där understöd till minderåriga barn i detta utlåtande förordats, endast ansett sig böra tillstyrka de nyreglerade belopp, vilka i varje särskilt fall funnits skäliga, utan att ställa dessa understöd i bestämd relation till förut i motsvarande fall beviljade barnpensionsbelopp.»

Nu återgivna uttalanden — vilka lågo till grund för utskottets ståndpunkt i då föreliggande särskilda pensionsfrågor — blevo av riksdagen godkända.

Vid prövning av nu föreliggande pensionsframställningar av motsvarande art har utskottet icke funnit anledning att frångå nyss anförda allmänna synpunkter beträffande pensionering av efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

Utskottet övergår härefter till behandling av ovanberörda framställningar angående pensioner eller understöd.

[1] Se not å föregående sida.

I. Efterlevande till befattningshavare inom försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen.

1:o.

Ang. årligt understöd åt fängelseläkaren T. Petréns änka.

I en inom första kammaren av herr *Nilsson, Johan,* i Malmö, väckt motion nr 117 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att tillerkänna änkan efter fängelseläkaren Thure Petrén, fru *Siri Sofia Petrén, f. Janzon* i Malmö, ett årligt understöd under återstoden av hennes livstid av 2,500 kronor.»

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört fångvårdsstyrelsen.

Fångvårdsstyrelsen har i sitt yttrande anfört följande:

»Fängelseläkaren Petrén, som avled den 14 mars 1926, hade innehaft förordnande såsom läkare vid fängelserna i Malmö på grund av styrelsens förordnande den 22 april 1898 från och med påföljande maj månad — således icke från maj månad 1888 — intill dess länsfängelset nedlades år 1914 samt därefter enbart vid centralfängelset i Malmö. Läkararvodet höjdes från och med nämnda år till 2,200 kronor, varjämte Petrén från samma tid, enligt nådigt brev den 7 november 1913, tillerkändes ett personligt lönetillägg av 500 kronor årligen. Från och med år 1922 höjdes arvodet ytterligare till 2,916 kronor, med vilket belopp detsamma utgick till Petréns död. Han åtnjöt å såväl arvodet som det personliga lönetillägget vanligt dyrtidstillägg.

Till vilket belopp årligen i medeltal den särskilda ersättningen till Petrén för undersökning av sinnessjuka rannsakningsfångar enligt kungl. brev den 12 december 1919 utgått, torde icke inverka å föreliggande fråga, då ju nämnda ersättning icke kan anses hava ingått i avlöningsförmånerna såsom sådana.

Det arbete Petrén såsom fängelseläkare ägnat fångvården har varit av stort värde, men kan icke anses hava varit så omfattande, att detsamma vid sidan av eller tillika med de nyssnämnda undersökningarna av sinnessjuka fångar, för vilka undersökningar särskild ersättning givits, upptagit hans huvudsakliga arbetstid efter de bestämmelser, som gälla för ordinarie befattningshavare. Om styrelsen dock utgår ifrån att han billigtvis i pensionsavseende bort likställas med ordinarie befattningshavare med motsvarande avlöning, skulle pension för honom, om han levat till full pensionsålder med 35 tjänstår, måhända hava bort utverkas att utgå efter samma grunder som för tjänsteman i lönegrad 8 av 1925 års löneplan, således med 1,920 kronor årligen. Änkepensionen skulle vid sådant förhållande uppgå till 530 kronor. Då emellertid Petrén icke gjort några inbetalningar för beredande av änkepension, torde denna dock icke kunna föreslås till högre belopp än till två tredjedelar av nämnda summa eller alltså 353 kronor, utjämnat uppåt till 360 kronor.

Skulle motionen avse att bereda änkefru Petrén icke en på grund av mannens värdefulla arbete i fångvårdens tjänst välförtjänt pension utan ett understöd, betingat av hennes bekymmersamma ekonomiska läge, finner

styrelsen sig pliktig meddela, att fängelseläkaren Petrén, enligt bifogade transumter av boupptecknigar jämte avskrift av avskrift av testamente, åt änkefru Petrén efterlämnade en behållning av 97,231 kronor 42 öre.»

Statskontoret har för egen del anfört, att då Petrén icke efterlämnat bröstarvingar, hans änka enligt testamentariskt förordnande komme i åtnjutande av det efterlämnade boet i dess helhet, utvisande en behållning av över 97,000 kronor, av vilken största delen efter all sannolikhet vore av beskaffenhet att lämna avkastning. Vid sådant förhållande och om det gällde att bedöma spörsmålet efter de grunder, som i allmänhet plägade tillämpas, när fråga vore om beredande av änkepension, måste statskontoret framhålla, att beviljandet av änkepension i nu förevarande fall knappast syntes stå i överensstämmelse med de principer, som hittills kommit i tillämpning beträffande sådan pensionering av statsmedel.

Utskottet. Utskottet, som anser att pension eller därmed jämförligt understöd i detta fall ej bör ifrågakomma, hemställer,

att förevarande motion I: 117 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o.

Ang. pension åt avlidne värnpliktige C. O. Fribergs moder, änkan Anna Mathilda Friberg, född Berglund.

I en till riksdagen avlåten, den 21 januari 1927 dagtecknad proposition nr 59 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 1:o föreslagit riksdagen medgiva, att änkan *Anna Mathilda Friberg, född Berglund,* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 504 kronor.

Änkan Friberg har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension i anledning därav, att hennes son, värnpliktige Carl Orvar Friberg avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 21 september 1925. Till stöd för ansökningen har änkan Friberg anfört, att hon, som är född den 13 november 1861, på grund av sjukdom icke är i stånd att genom eget arbete bidraga till sitt uppehälle och icke äger annan inkomst än den pension, varav hon är i åtnjutande efter sin år 1909 avlidne man, kaptenen Johan Friberg, ävensom att hon åsamkat sig en skuld till belopp av 5,000 kronor för att bereda sonen tillfälle att fullfölja sin utbildning.

Marinförvaltningen har, under erinran om ett av riksdagen tidigare behandlat liknande fall, tillstyrkt ett oreglerat pensionsbelopp av 500 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört, att vid det förhållandet, att änkan Friberg från arméns pensionskassa åtnjöte änkepension uppgående till 800 kronor jämte dyrtidstillägg härå samt dessutom s. k. tillfällig pen-

sionsförhöjning, utgörande 25 procent av änkepensionen, eller sålunda 200 kronor, det syntes statskontoret tveksamt, huruvida ett årligt understöd från allmänna indragningsstaten borde beredas henne. Med hänsyn till föreliggande omständigheter har statskontoret emellertid ifrågasatt beviljande av understöd, varvid dock det av marinförvaltningen föreslagna beloppet synts statskontoret böra betraktas såsom nyreglerat och allenast höjas till närmast med 12 delbara tal eller 504 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

3:o.

Ang. pension åt avlidne fältflygaren O. V. I. Jacobsons moder, änkan Sofia Matilda Jacobson, född Svenson.

Uti punkten 2:o av berörda proposition nr 59 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att änkan *Sofia Matilda Jacobson, född Svenson,* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Änkan Jakobson har anhållit att komma i åtnjutande av pension i anledning av att hennes son, korpralen i fälttelegrafkårens reserv, fältflygaren Olov Ville Ivar Jacobson avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 2 juni 1925. Sökanden, som är född den 5 januari 1866 och sedan år 1922 är änka, har till stöd för ansökningen, bland annat, åberopat, att hon är sjuklig samt fattig.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

4:o.

Ang. pension åt avlidne värnpliktige N. H. Blomgrens moder, änkan Elin Maria Blomgren, född Johansson.

Kungl. Maj:t har uti punkten 3:o av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att änkan *Elin Maria Blomgren, född Johansson,* må från och med den 1 april 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 420 kronor.

Änkan Blomgren har anhållit om understöd i anledning därav, att hennes son, värnpliktige Nils Harald Blomgren avlidit till följd av olycksfall under

värnpliktstjänstgöring. Sökanden, som är född den 26 oktober 1873, har till stöd för ansökningen, bland annat, anfört, att hon för bekostande av sonens studier vid universitet i Lund, vid vars botaniska institution han vid tiden för dödsfallet vunnit anställning såsom amanuens, måst åsamka sig skuldsättning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas därjämte, att värnpliktige Blomgren den 19 mars 1926 genom olyckshändelse under fältskjutning blivit träffad av ett skott och avlidit; att riksförsäkringsanstalten visserligen funnit olycksfallet hava inträffat under sådana omständigheter, att ersättning i anledning av detsamma kunde utgivas jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och därför utgivit begravningshjälp med 150 kronor, men att anstalten icke ansett sig kunna tillerkänna Blomgrens moder någon livränta, enär hon icke kunde anses hava varit för sitt uppehälle huvudsakligen beroende av den omkomnes arbete; samt att behållningen i boet efter änkan Blomgrens år 1921 avlidne man icke överstigit 7,000 kronor.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

5:o.

Ang. understöd åt änkan Selma Linnea Andersson, född Nilsson.

I punkten 4:o av propositionen nr 59 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att korpralen Karl Henrik Einar Anderssons änka *Selma Linnea Andersson, född Nilsson,* må från och med den 1 augusti 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningsenligt tillkommande livränta, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 400 kronor.

Flygstyrelsen har hemställt, att Selma Linnea Andersson, änka efter korpralen vid femte matroskompaniet vid flottans station i Karlskrona nr 89 Karl Henrik Einar Andersson, måtte — utöver henne tillkommande livränta — tillerkännas ett årligt understöd av 400 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd. Till stöd för denna framställning har flygstyrelsen anfört, bland annat, följande. Korpralen Andersson hade omkommit vid flyghaveri den 28 juli 1926 under tjänstgöring såsom flygbåtsförare vid Göteborgs flygstation. Den omkomnes änka syntes vara berättigad att enligt lagen den 17 juli 1916 om försäkring för olycksfall i arbete komma i åtnjutande av en årlig livränta av 600 kronor. Det syntes emellertid flygstyrelsen lämpligt, att änkan, i likhet med vad tidigare i liknande fall förekommit och i överensstämmelse med vad rätt och billighet krävde, utöver nämnda belopp tillerkändes ersättning med skäligt belopp, så länge

hon förbleve i sitt änkestånd. Flygstyrelsen ville i detta hänseende erinra om, att de sakkunniga angående arméns och marinens flygväsenden i sitt den 14 mars 1918 avgivna betänkande föreslagit särskilda livräntor till efterlevande till personal, som omkommit genom olycksfall vid flygning. Enligt den av de sakkunniga angivna normen syntes till förenämnda änka, utöver vad som lagligen tillkomme henne såsom livränta, böra utgå ett årligt understöd av 400 kronor.

Av handlingarna inhämtas vidare, att änkan Andersson är född den 6 oktober 1895 samt att hon är medellös.

Med avseende å vidare utredning i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Utskottet har ej funnit anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag än att understödsbeloppet lämpligen synes böra bestämmas till ett med 12 jämnt delbart tal. På grund härav förordar utskottet det föreslagna beloppets höjande till 408 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att korpralen Karl Henrik Einar Anderssons änka Selma Linnea Andersson, född Nilsson, må från och med den 1 augusti 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningsenligt tillkommande livränta, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 408 kronor.

6:o.

Ang. pension åt änkan Emelie Augusta Andersson.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkten 5:o av förevarande proposition gjorda framställning och under hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen i ämnet hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att tygarbetaren vid Karlsborgs tygstation Klas Edvard Anderssons änka *Emelie Augusta Andersson* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

7:o.

Ang. pension åt änkorna Maria Mathilda Pettersson, född Larsson, och Matilda Andersson, född Olsdotter.

Under punkten 6:o föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att envar av förmannen vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Carl Oskar Petterssons änka *Maria Mathilda Pettersson, född Larsson,* samt arbetaren vid samma faktori Johan August Anderssons änka *Matilda Andersson, född Olsdotter,* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, den förra av 324 kronor och den senare av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att förmannen *Pettersson,* som avled den 17 maj 1925, varit anställd vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori från den 17 februari 1891 intill sin död; att änkan Pettersson, som är född den 21 januari 1854, på grund av kronisk ledgångsreumatism, hjärtfel och allmän svaghet är oförmögen att genom arbete försörja sig; samt att behållningen i boet efter mannen utgjort 10,127 kronor 94 öre, därav 8,753 kronor 69 öre i kontanta medel;

att arbetaren *Andersson,* som avled den 14 april 1925, varit anställd vid gevärsfaktoriet från och med den 6 juni 1881 till och med den 30 april 1920, då han entledigats från sin anställning med av riksdagen beviljad pension; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 12 april 1861, tre vuxna barn, vilka dock icke kunna sörja för moderns uppehälle; att behållningen i boet efter mannen uppgått till allenast 400 kronor; samt att änkan Andersson på grund av kronisk ledgångsreumatism, hjärtfel och allmän svaghet är oförmögen att genom arbete försörja sig.

Departementschefen, som ansett sig böra förorda understöd av statsmedel även åt änkan Pettersson, oaktat hon icke vore medellös, har funnit anledning saknas att för henne tillstyrka högre pensionsbelopp än 324 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Motion II: 281.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Laurén* väckt motion nr 281, vari hemställts, »att riksdagen med ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 59, punkt 6:o, måtte höja den för änkan *Maria Mathilda Pettersson* föreslagna pensionen till 384 kronor.»

I motionen har anförts, bland annat, att i bouppteckningen efter förmannen Pettersson visserligen upptagits i kontanter 8,753 kronor, men att detta belopp under den efter dödsfallet gångna tiden nedgått till 5,402 kronor. Änkan Pettersson, som saknade nära anhöriga, vore nämligen så sjuk att hon måste ha ständig hjälp och tillsyn.

I övrigt hänvisas beträffande motiveringen till motionen.

Utskottet, som anser sig böra förorda, att understöd av statsmedel beviljas änkorna Pettersson och Andersson, har med hänsyn till vad i motionen anförts funnit sig böra tillstyrka, att understödsbeloppet även för änkan Pettersson bestämmes till 384 kronor. *Utskottet.*

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med bifall till berörda motion II: 281, må medgiva, att envar av förmannen vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Carl Oskar Petterssons änka Maria Mathilda Pettersson, född Larsson, samt arbetaren vid samma faktori Johan August Anderssons änka Matilda Andersson, född Olsdotter, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

8:o.

Ang. pension åt änkan Anna Sofia Gröndahl, född Johansson.

Kungl. Maj:t har i punkten 7:o föreslagit riksdagen medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Karl Johan Ferdinand Gröndahls änka, *Anna Sofia Gröndahl, född Johansson,* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att daglönaren Gröndahl, som avled den 6 juli 1925, varit anställd såsom vikarierande vaktkonstapel vid dåvarande centralfängelset i Karlskrona under åren 1890—1893 samt såsom daglönare vid flottans varv därstädes från och med den 20 februari 1895 till sin död, med förmans ställning från och med den 1 juni 1918; att hans tjänstgöring på det bästa vitsordats; att han efterlämnat, förutom änkan, född den 8 juli 1865, bland andra barn två omyndiga döttrar, vilka bo hos modern och endast delvis kunna bidraga till sitt uppehälle; att änkan är medellös och icke kan påräkna understöd från sina övriga barn; samt att hon på grund av tilltagande klenhet är oförmögen att genom arbete försörja sig.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

9:o.

Ang. pension åt änkan Jenny Augusta Teresia Daag, född Johansson.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts uti punkten 8:o av berörda proposition framställda förslag och under hänvisning till utredningen i nämnda punkt får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Adolf Fredrik Daags änka *Jenny Augusta Teresia Daag, född Johansson,* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

10:o.

Ang. pension åt änkan Anna Petronella Danielsson, född Svanberg.

I punkten 9:o av avhandlade proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona Gustaf Adolf Danielssons änka *Anna Petronella Danielsson, född Svanberg,* må från och med den 1 februari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 528 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Danielsson, som antogs till extra lärling vid flottans varv i Karlskrona den 1 april 1872, varit anställd såsom ritare därstädes från och med den 1 januari 1873 till den 1 februari 1924, då han lämnade sin anställning med av riksdagen beviljad årlig pension av 1,700 kronor; att han, som avlidit den 15 januari 1926, vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 12 november 1847, tre döttrar, vilka icke torde kunna bidraga till moderns uppehälle; att Danielsson vid sin avgång från tjänsten uppburit en lön av 2,802 kronor för år räknat; samt att änkan är medellös.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

11:o.

Ang. pension åt änkan Hilda Carolina Nilsson, född Allgulin.

I enlighet med vad Kungl. Maj:t uti punkten 10:o föreslagit och med hänvisning till den i propositionen förebragta utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Carl Johan Nilssons änka *Hilda Carolina Nilsson, född Allgulin,* må från och med den 1 januari 1927, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

12:o.

Ang. pension åt änkan Eva Charlotta Andersson, född Johansdotter.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts i punkten 11:o framställda förslag och under hänvisning beträffande utredningen till propositionen hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att renhållningskarlen vid kommendantskapet å Karlsborg Karl Gustaf Anderssons änka *Eva Charlotta Andersson, född Johansdotter,* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

13:o.

Ang. understöd åt avlidne korpralen A. T. Forsbergs änka och minderåriga dotter.

Tillstyrkande bifall till Kungl. Maj:ts i punkten 12:o av förevarande proposition gjorda framställning och under hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen i ämnet får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att korpralen Axel Teodor Forsbergs änka *Carolina Maria Forsberg, född Larsson,* och makarnas dotter *Ingeborg Margareta* må från och med den 1 januari 1927 från allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan med 384 kronor, att utgå så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, och dottern med 120 kronor, att utgå till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder.

14:o.

Ang. understöd åt avlidne kaptenen vid flottan friherre C. Åkerhielms minderåriga barn.

Kungl. Maj:t har i punkten 13:o av propositionen nr 59 föreslagit riksdagen medgiva, att ett vart av avlidne kaptenen vid flottan friherre *Christer Åkerhielms* och hans änka Agnes Margaretha Åkerhielms, född von Oelreich, *barn Ulla Elisabeth Alice Wilhelmina* och *Gösta Axel Charles-Emile* må från och med den 1 mars 1926, så länge det åtnjuter pension från flottans gratialfond, därutöver från allmänna indragningsstaten uppbära så stort belopp, att detsamma jämte pensionen uppgår till 400 kronor för år, samt

att å sålunda tillökade pensionsförmåner må åtnjutas dyrtidstillägg enligt de förmånligare grunderna i dyrtidstilläggskungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267).

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att kaptenen Åkerhielm, som var född den 3 november 1883, tjänstgjorde såsom sekond å pansarkryssaren Fylgia under fartygets expedition vintern 1925—1926 till främmande farvatten; att han, som sedan flera år tillbaka lidit av äggvitesjukdom, den 20 februari 1926 avled i Barcelona till följd av urinförgiftning i förening med lungkatarr, vilken senare sjukdom han ådragit sig genom avkylning vid kolning i Genua under starkt regnig och kall väderlek; att han vid sitt frånfälle efterlämnade, förutom änkan, född den 8 oktober 1891, barnen Ulla Elisabeth Alice Wilhelmina, född den 5 februari 1916, och Gösta Axel Charles-Emile, född den 15 juni 1918; samt att behållningen i boet enligt verkställd bouppteckning uppgått till 5,911 kronor 87 öre.

Direktionen över flottans pensionskassa har i avseende å den kaptenen Åkerhielms änka och barn tillkommande pensionen meddelat, att Åkerhielm, som grundlagt gratial enligt ursprungliga lydelsen av reglementet för flottans pensionskassa den 17 november 1899 (nr 92) å 510 kronor årligen, hade övergått på den genom kungörelsen den 5 december 1913 (nr 320) fastställda gratialstaten, varigenom hans änka från och med år 1914 tillförsäkrats gratial med 800 kronor årligen. Jämlikt kungörelsen den 8 september 1924 (nr 436) utgjorde nämnda gratial från och med år 1925 920 kronor årligen, vartill komme pupilltillägg för två barn under 21 år med 15 procent av gratialets belopp för första barnet och 10 procent av dess belopp för andra barnet. Sammanlagda gratialförmånerna utgjorde sålunda:

änkegratialet	kronor	920: —
tillägg för två barn	»	230: —
	kronor	1,150: —.

Å sistnämnda belopp, 1,150 kronor, utginge författningsenligt dyrtidstillägg, vilket, beräknat enligt för löpande kvartal fastställt tal, utgjorde 55 kronor för månad eller 660 kronor för år.

Marinförvaltningen har erinrat om att riksdagen i ett flertal fall, då beställningshavare förolyckats under tjänstutövning, beviljat pensionstillägg åt efterlevande änka och barn. Med hänsyn till de förhållanden, varunder kaptenen Åkerhielm under tjänstutövning insjuknat och därefter avlidit, samt föreliggande ömmande omständigheter, ansåge marinförvaltningen skäligt, att fyllnadspension bereddes, för änkan med 800 kronor och för vart och ett av barnen med 200 kronor om året, under förutsättning att dyrtidstillägg härå komme att utgå efter oreducerade grunder.

Statskontoret har den 10 april 1926 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört bland annat följande.

Utöver pension, som på grund av delaktighet i änke- och pupillkassa tillkomme efterlevande till befattningshavare i statstjänst, hade riksdagen beviljat tilläggspension endast i de jämförelsevis sällsynta undantagsfall, då familjeförsörjaren *genom olycksfall under tjänstutövning* omkommit, såsom exempelvis då dödsfallet förorsakats genom olyckshändelse under flygtjänstgöring.

Av handlingarna i nu förevarande ärende inhämtades, att Åkerhielm avlidit till följd därav, att en *sjukdom,* av vilken han lidit sedan många år tillbaka, under hans kommendering såsom sekond å pansarkryssaren Fylgia på dess senaste expedition till avlägsna farvatten till följd av särdeles ogynnsamma väderleksförhållanden och ansträngande tjänstgöring under anlöpande av hamnen i Genua kommit till utbrott och jämte tillstötande komplikationer medfört döden. Här förelåge alltså icke ett olycksfall i egentlig mening, utan de yttre omständigheterna i detta fall syntes i stort sett vara sådana, som torde kunna förekomma ofta nog under militär tjänstgöring ej mindre ombord å kronans fartyg än även exempelvis vid fälttjänstövning under svåra väderleksförhållanden; och med hänsyn härtill måste enligt statskontorets mening tanken på konsekvenserna av en åtgärd i föreslaget syfte mana till den största försiktighet. Emellertid torde det icke kunna förnekas, att, även om friherre Åkerhielms död icke kunde anses förorsakad av under tjänstgöringen inträffat olycksfall i egentlig mening, skillnaden dock i detta fall med hänsyn till föreliggande omständigheter icke vore synnerligen avsevärd. Vid sådant förhållande och då hans efterlämnade änka och barn otvivelaktigt vore i behov av understöd, ville det synas statskontoret, som om starka billighetsskäl i detta fall förelåge för beredande från statens sida av någon hjälp i familjens betryckta läge; en sådan åtgärd vore numera det enda lämpliga sättet att visa erkännande för den avlidnes vid ifrågavarande tillfälle ådagalagda plikttrohet, då han utan att låta sig avskräcka av den utbrytande sjukdomen hållit ut på sin post, till dess att svårigheterna övervunnits.

Under föreliggande omständigheter syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke hjälpen lämpligen borde i detta fall lämnas i form av bidrag till barnens uppfostran; sedan deras uppfostran kunde anses avslutad, syntes nämligen anledning knappast förefinnas till fortsatt hjälp från statens sida. Statskontoret ville därför föreslå, att barnen berättigades att utöver vad de erhölle från flottans gratialfond, eller 230 kronor, bekomma från allmänna indragningsstaten så stort belopp, att sammanlagda förmånen för vartdera barnet uppginge för år räknat till 400 kronor. Därvid hade statskontoret utgått från att, då den sökanden och hennes barn tillkommande pensionsförmånen från nämnda fond vore att i avseende å rätt till åtnjutande av tilläggsförmån betrakta såsom oreglerad, jämväl statens nu ifrågasatta bidrag borde i berörda avseende behandlas såsom oreglerad förmån.

Departementschefen har framhållit att, ehuru de omständigheter, vilka lett till kaptenen Åkerhielms död, icke syntes kunna likställas med under tjänstutövning inträffat olycksfall, han lika med statskontoret funne såväl förhållandena i samband med Åkerhielms död som den efterlämnade familjens svaga ekonomiska ställning tala för att staten genom beviljande av understöd till skäliga belopp bistode den avlidnes familj i dess betryckta läge.

I övrigt tillåter sig utskottet att beträffande utredningen hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Såsom statskontoret i sitt utlåtande erinrat, har tilläggspension utöver författningsenligt utgående familjepension hittills plägat beviljas endast i de fall, där familjeförsörjaren omkommit på grund av olycksfall under tjänstutövning. Så har icke varit förhållandet i det nu avsedda fallet, och utskottet har därför ansett det vara betänkligt att här förorda särskilt understöd utöver vad som utgår från vederbörande änke- och pupillkassa. Då nämligen, såsom statskontoret också antytt, de yttre omständigheterna i detta fall i stort sett äro av den art, att liknande förhållanden ofta torde kunna förekomma såväl i militär som i viss civil tjänstgöring, skulle enligt utskottets mening ett bifall till föreliggande förslag möjligen kunna framkalla konsekvenser, som ej vore önskvärda. Med hänsyn till vad nu anförts har utskottet funnit sig böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke må vinna riksdagens bifall.

15:o.

Ang. understöd åt avlidne förste amanuensen N. E. I. Baad-Heimers minderåriga barn.

Uti punkten 14:o av samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vartdera av avlidne förste amanuensen i försvarsdepartementet *Nils Erik Isidor Baad-Heimers* och hans änka Gurli Augusta Gunborg Baad-Heimers, född Jacobson, minderåriga *barn Nils Olof Bertil Herman Snakenberg* och *Per Olof Erik Nils Palm* må från och med den 1 maj 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 500 kronor årligen.

Baad-Heimer har varit anställd i statstjänst under tiden den 27 november 1917 intill sin död den 4 april 1926, därav i jordbruksdepartementet under tiden den 27 november 1917—den 13 maj 1918, i förutvarande sjöförsvarsdepartementet under tiden den 1 januari 1918—den 30 juni 1920 samt i försvarsdepartementet alltsedan sistnämnda dag och intill sin död. Till förste amanuens förordnades Baad-Heimer från och med den 1 januari 1922. Baad-Heimer har bestritt tjänst såsom förste kanslisekreterare under sammanlagt 4 månader 3 dagar, såsom registrator 14 dagar och såsom andre kanslisekreterare under sammanlagt 4 år 11 månader; och har han fullgjort sina åligganden på ett plikttroget och förtjänstfullt sätt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas tillika, att Baad-Heimers änka är född den 3 mars 1904 samt i äktenskapet med den avlidne äger två barn,

födda den 31 juli 1921 och den 25 april 1923; att enligt verkställd bouppteckning tillgångarna i boet efter mannen understigit skulderna; samt att, enligt vad ett av vederbörande roteman utfärdat intyg utvisar, änkan saknar egna medel för sitt uppehälle.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka att, oaktat Baad-Heimers jämförelsevis korta anställningstid i statens tjänst, understöd tillerkännes hans efterlevande i form av uppfostringsbidrag till makarnas minderåriga barn under deras uppväxttid. Vad angår storleken av dessa understöd har utskottet emellertid funnit desamma böra reduceras till ett belopp av 384 kronor årligen för vartdera barnet.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts föreliggande framställning, må medgiva, att vartdera av avlidne förste amanuensen i försvarsdepartementet Nils Erik Isidor Baad-Heimers och hans änka Gurli Augusta Gunborg Baad-Heimers, född Jacobson, minderåriga barn Nils Olof Bertil Herman Snakenberg och Per Olof Erik Nils Palm må från och med den 1 maj 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 384 kronor årligen.

16:o.

Ang. understöd åt avlidne verkmästaren N. O. Jonssons minderåriga barn.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 15:o av ifrågavarande proposition nr 59 riksdagen medgiva, att vart och ett av avlidne verkmästaren vid Västerbottens regementes skomakeriverkstad *Nils Oscar Jonssons* och hans änka Klara Josefina Jonssons, född Olsson, minderåriga *barn Anna Viola Margareta, Nils Alvar, Knut Helge, Olga Maria, Birgitta Matilda* och *Karin Linnéa* må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 72 kronor årligen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att verkmästaren Jonsson varit anställd vid Norrlands dragonregementes skomakeriverkstad från februari månad år 1903 till den 1 mars 1914 och vid Västerbottens regementes skomakeriverkstad från år 1915 intill sin död den 4 februari 1925; att han på ett mycket förtjänstfullt sätt fullgjort sina åligganden; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 24 februari 1878, sju barn, nämligen Siri Josefina, född den 4 april 1907, Anna Viola Margareta, född den 24 april 1909, Nils Alvar och Knut Helge, födda den 11

oktober 1912, Olga Maria, född den 8 januari 1914, Birgitta Matilda, född den 7 juli 1916, och Karin Linnéa, född den 20 december 1917; att behållningen i boet efter Jonsson utgjort i avrundat tal 13,000 kronor; samt att änkan beräknas hava en årlig inkomst av omkring 1,050 kronor.

I fråga om utredningen hänvisas i övrigt till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

17:o.

Ang. understöd åt avlidne månadslönaren K. R. Thorells minderårige son.

Under punkten 16:o av samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne månadslönaren vid flottans varv i Karlskrona *Karl Richard Thorells* och hans änka Anna Elisabeth Thorells, född Lindgren, *son Torsten* må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 168 kronor årligen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att månadslönaren Thorell varit anställd vid flottans varv i Karlskrona under omkring 21 år, därav såsom daglönare omkring 11 år och såsom månadslönare från och med den 1 januari 1918 intill sin död den 26 november 1925; att han vid sitt frånfälle efterlämnat, förutom änkan, född den 17 december 1873, minderårige sonen Torsten, född den 20 april 1915; samt att änkan befinner sig i små omständigheter.

I avseende å vidare utredning i ämnet må hänvisas till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag föranleder icke anmärkning från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

18:o.

Ang. understöd åt avlidne arbetaren F. G. A. Hallbergs minderårige son.

Under punkten 17:o av ifrågavarande proposition nr 59 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne arbetaren vid ammunitionsfabriken *Fredrik Gustaf Adolf Hallbergs* och hans änka Ebba Viktoria Teresia Hallbergs, född Larsson, *son Gustaf Adolf* må från och med den 1 juni 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 168 kronor årligen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att arbetaren Hallberg varit anställd vid ammunitionsfabriken från den 20 februari 1915 intill sin död den 21 maj 1926; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, som är född den 22 februari 1888, en dotter, född den 1 oktober 1908, samt minderårige sonen Gustaf Adolf, född den 8 februari 1916; samt att änkan är i saknad av tillgångar och enligt utfärdat läkarintyg på grund av mindre tillfredsställande kroppskonstitution är oförmögen att utföra tyngre arbete.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer på grund härav,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

19:o.

Ang. pension åt avlidne värnpliktige furiren B. O. N. Bergwalls moder, änkan Maria Bergwall, född Jansson.

I en till riksdagen avlåten, den 18 februari 1927 dagtecknad proposition nr 136 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 1:o föreslagit riksdagen medgiva, att änkan *Maria Bergwall, född Jansson,* må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 420 kronor.

Av åberopade statsrådsprotokollet framgår, att änkan Bergwalls son, värnpliktige furiren Bror Oskar Nikolaus Bergwall avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 5 december 1925. Änkan Bergwall är född den 8 januari 1872 och blev änka den 18 juli 1926. Hon har åberopat, att hon för sitt uppehälle varit beroende av den avlidnes förvärvsmöjligheter. Hennes avlidne man efterlämnade vid sin död icke några tillgångar.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande meddelat, att anstalten funnit ansökan om livränta åt Bergwalls föräldrar icke kunna bifallas. Utredning hade emellertid verkställts rörande änkans ekonomiska förhållanden, varvid utrönts, att hon levde under synnerligen tryckta sådana. Ämbetsverket funne därför skäl föreligga för att understöd bereddes henne i anledning av sonens död. Upplysningsvis meddelades, att livränta, därest sådan skulle hava utgått till sökanden i förevarande fall, skulle hava belöpt sig till 600 kronor för år räknat, av vilket belopp 360 kronor skulle hava utgått enligt 1909 års militärersättningsförordning samt 240 kronor enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava jämväl tillstyrkt understöd. *Statskontoret* har föreslagit detsamma till 420 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Under erinran att riksdagen tidigare i likartade fall eller då vederbörande omkommit under flygtjänstgöring beviljat understöd till efterlevande och med hänvisning till vad under punkten 3:o i det föregående föreslagits rörande understöd åt änkan Jacobson har utskottet här funnit sig böra föreslå ett till 600 kronor förhöjt understödsbelopp.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att änkan Maria Bergwall, född Jansson, må från och med den 1 januari 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

20:o.

Ang. pension åt änkor efter vissa daglönare vid flottans varv i Karlskrona m. m.

I punkten 2:o av samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att nedannämnda änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, nämligen Lars Svenssons änka *Emelie Sofia Svensson,* Olof Winboms änka *Ingegärd Winbom,* Peter Olsson Ands änka *Botilda Olsson And,* Karl Alfred Danielssons änka *Antoinette Maria Kristina Danielsson,* Frans August Johanssons änka *Hilda Vilhelmina Johansson,* Frans Samuel Johanssons änka *Hilda Karolina Johansson,* Karl August Holmqvists änka *Dorotea Holmqvist,* Olof August Peterssons änka *Botilda Petersson,* Gustaf Henrik Eneroths änka *Johanna Charlotta Eneroth,* Karl Oscar Johannessons änka *Sofia Matilda Johannesson* och Sven Hanssons änka *Johanna Hansson,* må från och med den 1 januari 1927 komma i åtnjutande av årliga pensioner å allmänna indragningsstaten till belopp av 384 kronor för envar, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd;

samt att avlidne daglönaren vid nämnda varv *Manne Zacheus Cornelius Grönblads* och hans änka Hulda Maria Grönblads *barn Nils Gustaf Cornelius, Hilda Ingrid Fredrika och Knut Arne Manne,* avlidne daglönaren vid samma varv *Gustaf Albert Peterssons* och hans änka Ellen Elisabet Peterssons *barn Bengt Martin, Magda Signe Maria och Astrid Elisabet* samt avlidne daglönaren vid nämnda varv *Otto Hilding Peterssons* och hans änka Hildegard Sofia Peterssons *dotter Elsa Viola* må från och med den 1 januari 1927 till och med utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd å allmänna indragningsstaten, ett vart av de sex förstnämnda med 96 kronor årligen och det sistnämnda med 168 kronor årligen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att *Lars Svensson* innehaft anställning vid varvet omkring 30 år; att han avlidit den 30 maj 1911 och efterlämnat änkan Emelie Sofia Svensson,

född den 12 juli 1856; att änkan på grund av sjukdom är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig; samt att hon är i behov av understöd;

att *Olof Winbom* innehaft anställning vid varvet omkring 32 år; att han avlidit den 18 maj 1924 och efterlämnat änkan Ingegärd Winbom, född den 17 maj 1858; att änkan på grund av sjukdom är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig; samt att hon är i behov av understöd;

att *Peter Olsson And* innehaft anställning vid varvet omkring 46 år; att han avlidit den 20 december 1925 och efterlämnat änkan Botilda Olsson And, född den 21 september 1851; att änkan på grund av ålderdomssvaghet är fullständigt arbetsoförmögen; samt att hon är i behov av understöd;

att *Karl Alfred Danielsson* innehaft anställning vid varvet omkring 46 år; att han avlidit den 4 oktober 1924 och efterlämnat änkan Antoinette Maria Kristina Danielsson, född den 5 augusti 1864; att änkans arbetsförmåga på grund av sjuklighet är i mycket hög grad nedsatt; samt att hon är i behov av understöd;

att *Frans August Johansson* innehaft anställning vid varvet omkring 39 år; att han avlidit den 2 juni 1924 och efterlämnat änkan Hilda Vilhelmina Johansson, född den 6 maj 1857; att änkan på grund av sjukdom är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig; samt att hon är i behov av understöd;

att *Frans Samuel Johansson* innehaft anställning vid varvet omkring 33 år; att han avlidit den 13 juni 1916 och efterlämnat änkan Hilda Karolina Johansson, född den 18 maj 1869; att änkan på grund av sjukdom är oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig; samt att hon är i behov av understöd;

att *Karl August Holmqvist* varit anställd vid varvet omkring 42 år; att han avlidit den 4 september 1923 och efterlämnat änkan Dorotea Holmqvist, född den 30 april 1859; att änkan på grund av sjukdom är fullständigt oförmögen till arbete; samt att hon är i behov av understöd;

att *Olof August Petersson* varit anställd vid varvet omkring 21 år; att han avlidit den 1 februari 1905 och efterlämnat änkan Botilda Petersson, född den 10 februari 1850; att änkan på grund av sjukdom är fullständigt oförmögen till arbete; samt att hon är i behov av understöd;

att *Gustaf Henrik Eneroth* varit anställd vid varvet omkring 23 år; att han avlidit den 26 december 1900 och efterlämnat änkan Johanna Charlotta Eneroth, född den 20 april 1854; att änkan på grund av ålderdomssvaghet är oförmögen till arbete; samt att hon är i behov av understöd;

att *Karl Oscar Johannesson* varit anställd vid varvet omkring 41 år; att han avlidit den 18 november 1925 och efterlämnat änkan Sofia Matilda Johannesson, född den 8 november 1860; att änkan på grund av sjuklighet är oförmögen till arbete; samt att hon är i behov av understöd;

att *Sven Hansson* varit anställd vid varvet omkring 25 år; att han avlidit den 7 maj 1923 och efterlämnat änkan Johanna Hansson, född den 3 juli 1866; att änkan på grund av sjukdom är oförmögen till arbete; samt att hon är i behov av understöd;

att *Manne Zacheus Cornelius Grönblad* varit anställd vid varvet omkring 11 år; att han avlidit den 23 november 1923 och därvid efterlämnat änkan Hulda Maria Grönblad, född den 8 april 1888, samt minderåriga barnen Nils Gustaf Cornelius, född den 12 augusti 1911, Hilda Ingrid Fredrika, född den 24 juli 1912, och Knut Arne Manne, född den 14 januari 1917; att änkan på grund av lindrig nervsvaghet lider av i någon mån nedsatt arbetsförmåga; samt att hon är i behov av understöd;

att *Gustaf Albert Petersson* varit anställd vid varvet omkring 8 år; att han avlidit den 12 april 1921 och efterlämnat änkan Ellen Elisabet Petersson, född den 8 november 1889, samt minderåriga barnen Bengt Martin, född den 7 september 1914, Magda Signe Maria, född den 9 september 1916, och Astrid Elisabet, född den 28 augusti 1919; att änkan på grund av nervsvaghet lider av i någon mån nedsatt arbetsförmåga; samt att hon är i behov av understöd;

att *Otto Hilding Petersson* varit anställd vid varvet omkring 22 år; att han avlidit den 14 februari 1921 och efterlämnat änkan Hildegard Sofia Petersson, född den 18 februari 1879, samt minderåriga dottern Elsa Viola, född den 20 januari 1915; att änkan på grund av åderbråck lider av i någon mån nedsatt arbetsförmåga; samt att hon är i behov av understöd.

Marinförvaltningen har avgivit utlåtande i ärendet och därvid erinrat, att 1925 års riksdag under punkt 1:o i sin skrivelse nr 200 anfört, att riksdagen av principiella skäl funne det innebära betänkligheter att med statsmedel pensionera änkor efter befattningshavare, vilka icke ägt möjlighet att genom statens förmedling grundlägga familjepension, och att enligt riksdagens mening beviljande av understöd i sådana fall borde förekomma endast, när särskilt ömmande omständigheter vore för handen. Beträffande här ifrågavarande änkor syntes icke sådana omständigheter vara utrönta, att marinförvaltningen ansåge sig, med hänsyn till riksdagens berörda uttalande, böra tillstyrka åtgärd för utverkande av änkepensioner åt daglönaränkorna Hulda Maria Grönblad, Ellen Elisabet Petersson och Hildegard Sofia Petersson. Vad de övriga anginge, vore de änkor efter arbetare, som tjänat staten i mellan 21 och 46 år, och hade uppnått hög ålder samt vore utan inkomst och oförmögna att genom arbete försörja sig; och finge marinförvaltningen i överensstämmelse med ett beslut vid 1926 års riksdag tillstyrka belopp av 384 kronor.

Statskontoret, som den 1 februari 1927 yttrat sig i ärendet, har anfört, att ämbetsverket icke funne annat att erinra mot vad marinförvaltningen i ärendet föreslagit än att, då daglönarna Grönblad, Gustaf Albert Petersson och Otto Hilding Petersson efterlämnat — förutom änkor, vilka med hänsyn till att de icke uppnått högre ålder icke ansetts böra erhålla änkepensioner — jämväl barn under 16 år, samt dessa fattiga familjer syntes billigtvis böra erhålla någon hjälp, så länge barnen vore minderåriga, ämbetsverket ville ifrågasätta, huruvida icke understöd till barnens uppfostran borde beredas i dessa fall, och föresloge statskontoret under åberopande av likartade fall vid 1925 års riksdag ett belopp av 96 kronor från 1927 års ingång.

Departementschefen har under erinran att daglönarna Olof August Petersson och Gustaf Henrik Eneroth avlidit redan år 1905, respektive år 1900, ansett tveksamhet kunna råda, huruvida änkorna nu borde pensioneras. Då de emellertid vore till hög ålder komna, arbetsoförmögna samt dessutom i behov av understöd, syntes billighetsskäl tala för att pension bereddes dem. För samtliga borde beloppet böra bestämmas till 384 kronor om året.

Beträffande statskontorets förslag om uppfostringsbidrag åt Grönblads, Gustaf Albert Peterssons och Otto Hilding Peterssons minderåriga barn ansåge departementschefen med hänsyn till Grönblads och Gustaf Albert Peterssons korta anställningstid i statens tjänst (omkring 11, respektive 8 år) det kunna ifrågasättas, huruvida understöd av statsmedel borde beviljas, men då de ekonomiska förhållandena syntes ömmande, talade billighetsskäl därför. Vidkommande storleken av understöden hade departementschefen icke annat att erinra mot berörda förslag än att understödet till daglönaren Otto Hilding Peterssons dotter skäligen borde i överensstämmelse med ett likartat fall (prop. 59, punkt 16) höjas till 168 kronor.

I övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Utskottet.

På grund av den i ärendet förebragta utredningen och under hänvisning till åtskilliga likartade fall, där riksdagen beviljat understöd åt efterlevande efter daglönare vid marinen, har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

21:o.

Ang. pension åt änkan Eva Kristina Karlsson, född Andersdotter.

I punkten 3:o av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att smeden vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg Gustaf Karlssons änka *Eva Kristina Karlsson, född Andersdotter,* må från och med den 1 november 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att smeden Karlsson, vilken avled den 26 oktober 1926, av 1925 års riksdag beviljats en årlig pension av 700 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning vid ammunitionsfabriken; att han vid sin död alltjämt kvarstod i tjänst men var uppsagd att avgå med utgången av år 1926; att han innehaft anställning i statens tjänst över 52 år; samt att änkan, som är född den 25 mars 1862, är medellös och har en sjuk dotter att försörja.

Arméförvaltningens artilleridepartement har i skrivelse till Kungl. Maj:t anfört, att departementet ansåge billigt, att änkan Karlsson bereddes understöd till livsuppehälle under hennes återstående livstid och hemställt om ett årligt sådant till belopp av 300 kronor, att utgå från och med den 1 november 1926.

Statskontoret har icke haft något annat att erinra mot berörda förslag än att understödsbeloppet borde i överensstämmelse med vissa likartade beslut vid 1926 års riksdag bestämmas till 384 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som icke funnit något att anmärka mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

22:o.

Ang. pension åt änkan Selma Amalia Olsson, född Bill.

Kungl. Maj:t har i punkten 4:o av berörda proposition föreslagit riksdagen medgiva, att arbetaren vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Olof Vilhelm Olssons änka *Selma Amalia Olsson, född Bill,* må från och med den 1 juli 1926, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att arbetaren Olsson, som avled den 19 juni 1926, varit anställd vid gevärsfaktoriet från och med den 7 januari 1891 till och med den 31 mars 1921, då han entledigades från sin anställning med av riksdagen beviljad pension; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 14 april 1857, två gifta söner, bägge med barn, samt en minderårig dotterdotter, från vilka förenämnda söner änkan dock ej kan påräkna någon nämnvärd hjälp; att behållningen i boet efter Olsson, vari änkan äger hälften, utgjort 5,158 kronor, i vilket belopp ingår taxeringsvärdet av en mindre gård med 3,300 kronor och en fordran för dotterdotterns uppfostran med 1,400 kronor; samt att änkan på grund av sjukdom är oförmögen att genom arbete bidraga till sitt uppehälle.

Arméförvaltningens artilleridepartement har anfört, att departementet ansåge billigt, att änkan Olsson bereddes årligt understöd till livsuppehälle, och har hemställt om ett sådant å 300 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, då hennes man avlidit.

Statskontoret har jämväl tillstyrkt ett årligt understöd men ansett detsamma böra i överensstämmelse med likartade beslut vid förlidet års riksdag bestämmas till 384 kronor.

Med avseende å vidare utredning i ärendet hänvisas till propositionen.

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

23:o.

Ang. understöd åt avlidne eldaren Edvard Julius Anderssons minderåriga dotter.

Kungl. Maj:t har vidare i punkten 5:o av förenämnda proposition nr 136 föreslagit riksdagen medgiva, att avlidne eldaren vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori *Edvard Julius Anderssons* och hans änka Ida Amalia Anderssons, född Larsson, *dotter Sigrid Elvira* må från och med den 1 oktober 1926 till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder, komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten med 120 kronor årligen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att eldaren Andersson, som avled den 8 september 1926, varit anställd vid gevärsfaktoriet från och med den 13 september 1915 intill sin död med undantag för tiden 9 juli 1919—4 juli 1923, då han på grund av arbetsbrist icke kunnat beredas sysselsättning därstädes; att han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 14 januari 1895, minderåriga dottern Sigrid Elvira, född den 19 februari 1917; att änkan på grund av tillsynen av dottern har svårt att skaffa sig annat än tillfälligt arbete; att några anförvanter, som kunna bidraga till de efterlevandes försörjning, ej finnas; samt att behållningen i boet efter Andersson utgjorde 1,436 kronor.

Arméförvaltningens artilleridepartement har ansett det vara billigt, att den minderåriga dottern bereddes årligt understöd och i sådant avseende föreslagit ett belopp av 120 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då hennes fader avlidit, till och med det år, under vilket hon fyllde 18 år.

Statskontoret har i utlåtande den 22 januari 1927 anfört, att arméförvaltningens artilleridepartements förslag visserligen med hänsyn till Anderssons jämförelsevis korta anställningstid i statstjänst kunde föranleda någon tvekan, men då avbrottet i anställningen under tiden 9 juli 1919—4 juli 1923 varit orsakat av arbetsbrist samt han vid sin död innehade anställning vid faktoriet, syntes det statskontoret, att något understöd borde beredas hans i fattigdom efterlämnade familj. Då änkan ännu vore arbetsför, borde detta understöd lämpligen, såsom artilleridepartementets förslag innebure, beredas i form av uppfostringsbidrag till den minderåriga dottern.

Departementschefen har med hänsyn till Anderssons korta anställningstid i statens tjänst ansett det vara tveksamt, huruvida i detta fall understöd av statsmedel borde beredas, men funnit vissa billighetsskäl tala för åtgärd i sådant syfte.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet.

Utskottet, som ansluter sig till departementschefens uppfattning, har funnit sig böra tillstyrka beviljandet av ett uppfostringsbidrag till Anderssons minderåriga dotter till ett belopp av 120 kronor årligen på vanliga villkor.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

24:o.

Ang. årligt understöd åt korpralen J. P. Niklassons änka.

I en inom första kammaren av herr *Leander* väckt motion nr 14 har föreslagits, »det riksdagen ville bevilja avlidne korpralen vid flottans 3:e matroskompani nr 46 Johan Petter Niklassons änka *Kristina Niklasson, född Larsson,* så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, ett årligt understöd av 400 kronor att utgå från och med ingången av år 1927 under hennes återstående livstid».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att korpralen Niklasson, som var född den 21 januari 1838 och den 1 maj 1857 inskrevs vid sjömanskåren i Karlskrona, avled den 25 december 1919 efter en tjänstetid av 57 år 11 månader 17 dagar. Hans efterlämnade änka, vilken är född den 17 juni 1853 och sålunda över 73 år gammal, befinner sig enligt intyg i behövande levnadsvillkor och synes sakna anhöriga, som i nämnvärd grad kunna draga försorg om henne.

Utskottet.

Då änkan Niklasson uppnått hög ålder och synes vara i behov av understöd, har utskottet, med hänsyn även till mannens långvariga anställning i statens tjänst, funnit det vara billigt, att dylikt understöd beredes änkan av statsmedel. Vidkommande storleken av ifrågavarande understöd har utskottet, i enlighet med vad i åtskilliga liknande fall föreslagits, velat förorda ett belopp av 384 kronor årligen, att från och med ingången av år 1927 utgå å allmänna indragningsstaten.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 14, må medgiva, att korpralen Johan Petter Niklassons änka Kristina Niklasson, född Larsson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

25:o.

Ang. årligt understöd åt änkor efter vissa daglönare vid flottans station i Karlskrona.

I en inom första kammaren under nr 15 väckt motion har herr *Leander* föreslagit, »det riksdagen ville medgiva, att en var av följande fem änkor efter avlidna daglönare vid flottans station i Karlskrona, nämligen skräddaren Nils August Petterssons änka *Emelie Charlotta Pettersson, född Pettersson,* skräddaren Karl August Lindells änka *Karolina Lindell,*

född Fredriksdotter, skräddaren Peter Johan Nilssons änka *Anna Maria Nilsson, född Adolfsson*, skomakaren Anders Johanssons änka *Ingegärd Johansson, född Berg Karlsdotter*, samt magasinsdrängen Nils Johan Lindströms änka *Ingegärd Lindström, född Petersdotter*, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd å 400 kronor.»

I avseende å de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar i förevarande ärenden inhämtas huvudsakligen följande:

Nils August Pettersson var anställd vid flottans beklädnadsverkstad i Karlskrona såsom daglönare under tiden 24 oktober 1889—30 juni 1895 samt 9 februari 1901—3 april 1915, då han avled. För sin tjänstgöring, som omfattade en tid av sammanlagt inemot 20 år, erhöll han goda vitsord. Hans änka, Emelie Charlotta Pettersson, född Pettersson den 1 april 1854 och sålunda 73 år gammal, är enligt intyg av vederbörande pastorsämbete i behov av understöd.

Karl August Persson Lindell anställdes den 2 maj 1892 såsom daglönare vid flottans beklädnadsverkstad i Karlskrona, där han väl vitsordad kvarstod till sin död den 25 mars 1912. Hans tjänstetid uppgick sålunda till i det närmaste 20 år. Änkan Karolina Lindell, född Fredriksdotter, är född den 11 maj 1865 och alltså nära 62 år gammal. Hon är enligt läkarintyg till följd av nervositet och kraftlöshet oförmögen att genom arbete försörja sig samt, enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat, i behov av understöd.

Peter Johan Nilsson var anställd såsom daglönare vid beklädnadsverkstaden vid flottans station i Karlskrona intill sin död den 16 november 1918 med en sammanlagd tjänstetid av något över 23 år och erhöll för sin tjänstgöring goda vitsord. Han efterlämnade änka, Anna Maria Nilsson, född Adolfsson den 27 juli 1850 och sålunda över 76 år gammal. Enligt vad av vederbörande pastorsämbete intygats, är änkan i behov av understöd.

Daglönaren *Anders Johansson* tjänstgjorde såsom skomakare vid flottans beklädnadsverkstad i Karlskrona under tiden 1 februari 1890—31 januari 1907 samt såsom handräckningskarl i beklädnadsförrådet därstädes 1 februari 1907—31 januari 1917, då han efter omkring 27 års väl vitsordad tjänstetid avgick med pension. Han avled den 19 december 1925. Änkan Ingegärd Johansson, född Berg Karlsdotter den 19 april 1848 och sålunda omkring 79 år gammal, befinner sig enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat i behövande omständigheter.

Nils Johan Lindström var anställd såsom daglönare vid flottans proviantförråd i Karlskrona 16 februari 1877—31 mars 1914, då han efter en

väl vitsordad, omkring 37-årig tjänstgöring avgick med pension. Han avled den 7 januari 1918, efterlämnande änka, Ingegärd Lindström, född Petersdotter den 10 september 1849 och sålunda omkring 77 år gammal. Änkan är enligt intyg av vederbörande pastorsämbete i behov av understöd.

Beträffande de i motionen avsedda änkorna synes gälla, att de antingen sakna försörjningspliktiga anhöriga eller ock sakna anhöriga i sådan ställning, att dessa kunna i nämnvärd grad draga försorg om deras uppehälle.

Utskottet. Enligt utskottets mening synas billighetsskäl tala för beviljande av understöd av statsmedel i förevarande fall. Samtliga de personer, för vilka understöd begäres i motionen, äro nämligen änkor efter anställningshavare, vilka under jämförelsevis lång tid tjänat staten. Änkorna äro antingen på grund av hög ålder eller styrkt sjukdom oförmögna till arbete, med vilket de kunna försörja sig. Av handlingarna att döma synas de även vara i sådana ekonomiska omständigheter, att behov av understöd torde få anses föreligga. Under sådana förhållanden har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att årliga understöd beredas ifrågavarande änkor från allmänna indragningsstaten. Understöden synas, i enlighet med vad i åtskilliga liknande fall tillstyrkts, böra bestämmas till 384 kronor årligen, att utgå från och med den 1 januari 1927.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 15, må medgiva, att envar av daglönarna Nils August Petterssons änka Emelie Charlotta Pettersson, född Pettersson, Karl August Persson Lindells änka Karolina Lindell, född Fredriksdotter, Peter Johan Nilssons änka Anna Maria Nilsson, född Adolfsson, Anders Johanssons änka Ingegärd Johansson, född Berg Karlsdotter samt Nils Johan Lindströms änka Ingegärd Lindström, född Petersdotter, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

26:o.

Ang. årligt understöd åt änkor efter vissa daglönare vid flottans varv i Karlskrona.

I en inom första kammaren av herr *Östergren* väckt motion nr 39 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna envar av änkorna efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, nämligen Erik Wilhelm Unggrens änka, *Anna Unggren;* Anders Olof Svenssons änka, *Johanna Svensson;* Nils Svenssons änka, *Emelie Sofia Svensson;* Johan Olssons änka, *Eljen Olsson;* Karl Gustaf Gertonssons änka, *Johanna Gertonsson* och Abraham Olsson Werngrens änka, *Anna Maria Werngren*, från och med den 1 janu-

ari 1927 ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd».

Beträffande motiveringen för förslaget i fråga får utskottet hänvisa till vad motionen innehåller.

Av tillgängliga handlingar inhämtas huvudsakligen följande:

Erik Wilhelm Unggren antogs till daglönare vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona den 15 juni 1874, befordrades till förman den 31 december 1904 och avled den 5 mars 1918 efter en väl vitsordad tjänstetid av över 43 år. Hans efterlämnade änka Anna Unggren, född Mattsson, är född den 26 september 1866 och alltså över 60 år gammal. Änkans arbetsförmåga är enligt läkarintyg på grund av åderförkalkning (hypertonia) väsentligt nedsatt. Enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat befinner hon sig i behövande levnadsvillkor.

Anders Olof Svensson antogs som daglönare vid ingenjördepartementet i Karlskrona den 19 april 1882 och kvarstod i anställningen till sin död den 9 juli 1920. För sin omkring 38-åriga tjänstgöring erhöll han goda vitsord. Hans änka Johanna Svensson, född Johansdotter den 4 december 1863 och sålunda över 63 år gammal, är enligt läkarintyg på grund av hjärtsjukdom oförmögen att genom arbete försörja sig samt lever enligt vederbörligt intyg i behövande villkor.

Nils Svensson var anställd vid ingenjördepartementet i Karlskrona under tiden 18 januari 1877—2 januari 1911 eller under omkring 34 år och erhöll vid avskedet goda vitsord. Han avled den 3 december 1925, efterlämnande änka, Emelie Sofia Svensson, född Petersson den 5 juni 1860. Änkan, som alltså är närmare 67 år gammal, lider enligt läkarbetyg av vissa sjukdomar, på grund av vilka hennes arbetsförmåga är i mycket hög grad nedsatt, samt befinner sig, enligt vad som intygats, i behövande omständigheter.

Johan Olsson antogs till daglönare vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona den 15 juni 1874 och kvarstod i anställningen till den 31 juli 1912, då han avgick med pension efter en väl vitsordad tjänstetid av omkring 38 år. Han avled den 8 augusti 1918. Änkan Eljen Olsson, född Karlsson den 22 september 1860 och sålunda över 66 år gammal, är enligt läkares intyg på grund av sjuklighet mindre förmögen att genom arbete bidraga till sitt uppehälle samt befinner sig, enligt vad som vitsordats i behövande villkor.

Karl Gustaf Gertonsson var anställd såsom daglönare vid byggnadsdepartementet av flottans varv i Karlskrona under tiden 5 mars—19 juni 1887 samt från och med den 16 augusti samma år till sin död den 22 augusti 1924. För sin omkring 37-åriga tjänstetid erhöll han goda vitsord. Behållningen i boet efter Gertonsson uppgick till 3,086 kronor. Änkan Johanna Gertonsson, född Petersson den 21 september 1862 och sålunda över 64 år gammal, kan enligt läkares intyg på grund av sitt hälsotillstånd

ej i nämnvärd grad med arbete bidraga till sitt uppehälle samt är, enligt vad som vederbörligen vitsordats, numera i behov av understöd.

Abraham Olsson Werngren var anställd som daglönare vid ingenjördepartementet och artilleridepartementet av flottans varv i Karlskrona under en sammanlagd tid av omkring 32 år samt avled, efter väl vitsordad tjänstgöring, den 13 januari 1922. Bouppteckningen efter Werngren utvisade en behållning av 1,942 kronor 91 öre. Änkan Anna Maria Werngren, född Olofsdotter, är född den 28 maj 1863 och sålunda inemot 64 år gammal samt enligt läkarbetyg på grund av kronisk ledgångsreumatism oförmögen att försörja sig genom arbete. Hon befinner sig, enligt vad som vitsordats, i behövande omständigheter.

I fråga om här avsedda änkor synes av handlingarna framgå, att de antingen icke äga försörjningspliktiga anhöriga eller ock sakna anhöriga i sådan ställning, att dessa kunna draga försorg om deras uppehälle.

Utskottet. Av skäl, som under nästföregående punkt anförts ifråga om där avhandlade fall, finner utskottet sig böra tillstyrka, att årliga understöd av statsmedel beviljas de i förevarande motion avsedda änkorna. Understöden synas, på sätt motionären hemställt, böra bestämmas till 384 kronor årligen för en var av ifrågavarande änkor, att från och med den 1 januari 1927 utgå från allmänna indragningsstaten.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 39, må medgiva, att envar av daglönarna Erik Wilhelm Unggrens änka Anna Unggren, född Mattsson, Anders Olof Svenssons änka Johanna Svensson, född Johansdotter, Nils Svenssons änka Emelie Sofia Svensson, född Petersson, Johan Olssons änka Eljen Olsson, född Karlsson, Karl Gustaf Gertonssons änka Johanna Gertonsson, född Petersson, samt Abraham Olsson Werngrens änka Anna Maria Werngren, född Olofsdotter, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

27:o.

Ang. årligt understöd åt förmannen J. Carlsson Medins änka och minderåriga barn.

I en inom första kammaren under nr 40 väckt motion har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna förmannen vid sjöbeväringens beklädnadsförråd i Karlskrona Johannes Carlsson Medins änka, *Hilda Charlotta Medin,* ett årligt understöd av 384 kronor samt 120 kronor åt vartdera av hennes 5 minderåriga barn *Emil Emanuel, Johannes Rudolf*

Alfons, Gösta Birger, Elisabet Birgitta och *Maj-Britt* tills de fyllt 18 år, att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 mars 1927 så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd.»

Beträffande motiveringen för det sålunda framställda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Johannes Carlsson Medin varit anställd såsom daglönare vid flottans beklädnadsverkstad i Karlskrona under tiden 24 april 1890—31 augusti 1899 samt vid sjöbeväringens beklädnadsförråd därstädes från och med 1 september 1899 till sin död den 14 januari 1927, att han därvid från och med år 1920 tjänstgjort såsom förman samt att han för sin nära 39-åriga tjänstgöring erhållit de bästa vitsord. Vid sin död efterlämnade han änka, Hilda Charlotta Medin, född Lund den 22 mars 1880 och sålunda omkring 47 år gammal, samt 12 barn, därav 4 i ett tidigare gifte. Av barnen äro 5 under 18 år. Änkan lider enligt läkares intyg av vissa sjukdomar, som för all framtid torde komma att göra henne mindre arbetsför. Verkställd boupptecknin efter Medin utvisade brist i boet. Familjen befinner sig enligt vad som vitsordats i behövande omständigheter.

Med hänsyn till de i ärendet åberopade ömmande omständigheterna har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att något understöd av allmänna medel beviljas såväl änkan Medin som hennes minderåriga barn under deras uppväxttid. Vad angår storleken av dylikt understöd vill utskottet förorda belopp av 384 kronor för änkan under hennes återstående livstid och 60 kronor för vart och ett av de minderåriga barnen intill utgången av det år, varunder vederbörande uppnår 18 års ålder. Understöden torde böra beviljas från allmänna indragningsstaten och utgå från och med den 1 februari 1927 eller månaden näst efter Medins död. *Utskottet.*

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

> att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 40, må medgiva, att förmannen Johannes Carlsson Medins änka, Hilda Charlotta Medin, född Lund, samt makarnas minderåriga barn Edvin Emanuel, Johannes Rudolf Alfons, Gösta Birger, Elisabet Birgitta och Maj-Britt må från och med den 1 februari 1927 från allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 384 kronor samt vart och ett av barnen till och med utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 18 års ålder, med 60 kronor.

28:o.

Ang. årligt understöd åt daglönaren K. Petterssons änka.

Herr *Östergren* har vidare i en inom första kammaren väckt motion nr 41 föreslagit, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna daglönaren vid flottans sjukhus i Karlskrona Karl Petterssons änka *Sissa Pettersson* ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1927, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd».

I fråga om motiveringen för ifrågavarande förslag tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Pettersson varit anställd såsom daglönare vid flottans sjukhus i Karlskrona under tiden 11 maj 1877—31 oktober 1916 eller omkring 39 år, att han år 1918 avlidit, efterlämnande änka, född den 28 juli 1853 och alltså över 73 år gammal, samt att änkan, vilken intygats vara medellös, synes sakna anhöriga, vilka kunna draga försorg om henne.

Utskottet.

Då utskottet ansett skäl föreligga att i här förevarande fall tillstyrka understöd av allmänna medel och icke funnit anledning till erinran mot vad motionären i sådant avseende föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 41, må medgiva, att daglönaren Karl Petterssons änka Sissa Pettersson, född Henriksdotter, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 384 kronor.

29:o.

Ang. årligt understöd åt förmannen S. Jönssons änka.

I en inom första kammaren under nr 42 väckt motion har herr *Östergren* hemställt, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna förmannen vid flottans proviantförråd i Karlskrona Sven Jönssons änka *Estrid Jönsson* ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1927 så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av handlingar i ärendet framgår, att Jönsson varit anställd vid proviantförrådet vid flottans station i Karlskrona den 17 mars 1881—22 oktober 1920, då han avled efter en tjänstetid av omkring 39 år, att han tjänstgjort såsom förman från och med den 1 maj 1918 ävensom att änkan,

som är född den 21 juli 1855 och sålunda 71 år gammal, är medellös och saknar anhöriga, som kunna draga försorg om hennes uppehälle.

Utskottet, som biträder förslaget om årligt understöd åt änkan Jönsson med i motionen föreslaget belopp, får hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 42, må medgiva, att förmannen Sven Jönssons änka Estrid Jönsson, född Andersson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

30:o.

Ang. årligt understöd åt daglönaren C. P. Jonasson Strands änka och minderåriga dotter.

Uti en inom andra kammaren väckt motion nr 4 har herr *Holmgren* föreslagit, »det riksdagen ville medgiva, att avlidne daglönaren Carl Petter Jonasson Strands änka *Amanda Jonasson Strand, född Roos* må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor; samt att samma avlidne daglönares och hans efterlämnade änkas minderåriga dotter *Anna Lilian* må från och med den 1 januari 1927 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av etthundra kronor».

Beträffande motiveringen för förslaget i fråga hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Strand, som avled den 20 december 1923, antogs den 30 augusti 1871 till båtsman, den 1 maj 1888 till 1:a klass sjöman vid flottans sjömanskår och den 21 oktober 1891 till daglönare vid artilleridepartementet vid flottans station i Karlskrona. Han erhöll den 31 augusti 1919 avsked med pension efter en tjänstetid av nära 48 år. Strand efterlämnade vid sin död änka, född den 14 februari 1869, samt 5 barn, av vilka dottern Anna Lilian är född den 17 november 1914. Enligt läkarbetyg är änkans arbetsförmåga på grund av hjärtsjukdom väsentligt nedsatt.

Beträffande familjens ekonomiska ställning har i motionen uppgivits, bland annat, att mannen efterlämnade en fastighet, taxerad till 40,000 kronor och intecknad till 31,500 kronor, vadan kapitalbehållningen kunde beräknas till 8,500 kronor.

Med hänsyn till vad i motionen framhållits har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att något understöd av statsmedel beviljas daglönaren *Utskottet.*

Strands efterlevande änka och minderåriga dotter. I fråga om änkan har utskottet på grund av vad som upplysts angående hennes ekonomiska ställning funnit anledning saknas att tillstyrka högre pensionsbelopp än 324 kronor årligen. Understödet till dottern synes skäligen böra bestämmas till 60 kronor. Ifrågavarande understöd torde böra anvisas att från och med den 1 januari 1927 utgå från allmänna indragningsstaten.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 4, må medgiva, att daglönaren Carl Peter Jonasson Strands änka Amanda Strand, född Roos, och makarnas minderåriga dotter Anna Lilian må från och med den 1 januari 1927 från allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 324 kronor samt dottern till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder, med 60 kronor.

31:o.

Ang. årligt understöd åt korpralen J. H. Werins änka och minderåriga barn.

I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 5 har föreslagits, »det riksdagen ville medgiva, att avlidne korpralen John Herbert Werins änka *Selma Viktoria Werin* må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 300 kronor; samt att vart och ett av samma avlidne korprals och hans efterlämnade änkas minderåriga barn *Wincent Johan Herbert*, *Leon Stig* och *Inga Kristina* må från och med den 1 januari 1927 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 100 kronor».

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av motionen med däri åberopade handlingar framgår, att korpralen Werin, som varit i statens tjänst inemot 26 år, avled den 1 juni 1926 uti hjärtfel, som han enligt läkares intyg med sannolikhet ådragit sig under sin tjänstgöring vid flottan, att hans efterlämnade änka är född den 27 september 1883 och alltså 43 år gammal samt att makarna hava 4 ännu omyndiga barn, av vilka 3 äro under 18 år. Änkan, som är medellös, lider enligt läkarbetyg av anemi, nervositet och nedsatt synförmåga, i följd varav hon är oförmögen att genom arbete försörja sig och sina barn.

I betraktande av de omständigheter, som åberopats i motionen, vill utskottet förorda, att understöd av statsmedel beredas änkan Werin och hennes tre minderåriga barn. Vad angår storleken av dessa understöd anser sig utskottet böra tillstyrka belopp för änkan av 384 kronor samt för vart och ett av barnen av 60 kronor årligen, att från och med den 1 januari 1927 utgå från allmänna indragningsstaten. *Utskottet.*

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 5, må medgiva, att korpralen John Herbert Werins änka Selma Viktoria Werin, född Johansson, samt makarnas minderåriga barn Wincent Johan Herbert, Leon Stig och Inga Kristina må från och med den 1 januari 1927 från allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvande änkestånd, med 384 kronor samt vart och ett av barnen intill utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 18 års ålder med 60 kronor.

32:o.

I en inom andra kammaren av herr *Törnkvist* i Karlskrona väckt motion nr 62 har föreslagits, »att riksdagen måtte bevilja tvätterskan *Jenny Karlsson,* Karlskrona, ett årligt understöd av 444 kronor, att utgå från 1 januari 1927 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd.» *Ang. årligt understöd åt f. daglönaren P. Karlssons änka.*

Beträffande motiveringen för ifrågavarande yrkande hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att änkan Karlssons man, daglönaren Peter Karlsson, var anställd vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona från den 1 december 1881 till den 30 juni 1911, då han efter väl vitsordad tjänstgöring avgick med pension.

Av handlingarna inhämtas vidare, att änkan Karlsson, som är född den 7 januari 1857 och sålunda 70 år gammal, själv sedan den 16 september 1912 eller omkring 15 år utfört tvätt- och rengöringsarbeten vid flottans varv i Karlskrona.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka beredande av understöd åt änkan Karlsson, har med hänsyn till hennes egen anställningstid icke haft något att erinra mot det i motionen föreslagna understödsbeloppet, vilket överensstämmer med vad riksdagen år 1926 i liknande fall beviljat. *Utskottet.*

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:62, må medgiva, att förre daglönaren Peter Karlssons änka Jenny Sofia Karlsson, född Karlsson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

33:o.

Ang. årligt understöd åt änkor efter vissa daglönare vid flottans varv i Karlskrona.

I en inom andra kammaren av herr *Törnkvist* i Karlskrona väckt motion nr 63 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja varvsarbetareänkorna *Signe Sofia Eneberg, Dorotea Svensson, Karin Karlsson, Anna Sofia Svedberg, Amanda Josefina Johnsson, Anna Augusta Krantz* och *Kristina Maria Svensson,* samtliga från Karlskrona, ett årligt understöd åt var och en av 384 kronor, att utgå från 1 januari 1927 under deras återstående livstid, så länge understödstagaren förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Beträffande de skäl, som av motionären åberopats till stöd för förslaget i fråga, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas i förevarande ärenden huvudsakligen följande:

Frans Oskar Eneberg antogs som extra smedgesäll vid flottans varv i Karlskrona den 13 juli 1872 och överflyttades till daglönare från och med den 1 januari 1873, i vilken anställning han väl vitsordad kvarstod till sin död den 1 juni 1911. Hans tjänstetid uppgick sålunda till inemot 39 år. Hans efterlämnade änka Signe Sofia Eneberg, född Fredriksson, är född den 5 juni 1850 och alltså över 76 år gammal. Hon befinner sig enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat i behövande levnadsvillkor.

August Svensson antogs som daglönare vid ingenjördepartementet i Karlskrona den 14 november 1876 och kvarstod i denna anställning till sin död den 2 januari 1915, då han innehade en väl vitsordad tjänstetid av omkring 38 år. Änkan Dorotea Svensson, född Danielsson den 12 februari 1850 och sålunda 77 år gammal, är enligt vad som vitsordats utan inkomst och alltså i behov av understöd.

Sven Karlsson var anställd som daglönare vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona dels under tiden 19 april 1876—5 juni 1879, dels ock från och med den 14 februari 1881 till den 31 januari 1916, då han erhöll avsked med pension efter en väl vitsordad tjänstetid av omkring 38 år. Han avled den 19 augusti 1926, efterlämnande änka, Karin Karlsson, född Truedsdotter den 17 september 1853 och sålunda 73 år gammal. Änkan, som saknar inkomst, är i behov av understöd.

Håkan Mattisson Svedberg hade under tiden maj månad 1886—31 december 1893 anställning vid telegrafverkets linjebyggnadsarbeten, tidvis såsom

förman, samt anställdes som daglönare vid ingenjördepartementet i Karlskrona den 9 april 1894, där han kvarstod till sin död den 2 april 1918. Hans tjänstgöring i statstjänst, för vilken han erhöll goda vitsord, omfattade sålunda en tid av omkring 31 år. Änkan Anna Sofia Svedberg, född Öhrfeldt, är född den 15 september 1858 och alltså 68 år gammal samt oförmögen till arbete. Hon är jämväl, enligt vad som vitsordats, medellös samt åtnjuter understöd från fattigvården.

Nils Johnsson antogs till daglönare vid ingenjördepartementet i Karlskrona den 21 september 1876 och kvarstod i anställningen till sin död den 6 februari 1916, då han innehade en väl vitsordad tjänstetid av omkring 39 år. Hans änka Amanda Josefina Johnsson, född Lundquist den 10 december 1858 och sålunda 68 år gammal, saknar inkomst samt är i behov av understöd.

Karl Krantz antogs till daglönare vid ingenjördepartementet i Karlskrona den 16 februari 1899 och kvarstod i anställningen till sin död den 29 januari 1926. Då han tidigare varit anställd vid Livgardet till häst under tiden 31 augusti 1888—31 december 1892, uppgick hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst till omkring 31 år. Hans efterlämnade änka, Anna Augusta Krantz, född Svensson, är född den 2 april 1870 och alltså 57 år gammal. Enligt läkares intyg är hon på grund av åderförkalkning samt kronisk ledgångsreumatism oförmögen till arbete, varmed hon kan försörja sig. Hon är ock, enligt vad vederbörande pastorsämbete vitsordat, i behov av understöd.

Axel Ferdinand Svensson var anställd som daglönare vid ingenjördepartementet i Karlskrona den 27 oktober 1902—19 maj 1904 samt den 5 januari 1905—21 oktober 1925, då han avled efter en anställningstid av omkring 22 år. Änkan Kristina Maria Svensson, född Andersson den 9 juli 1870 och sålunda 56 år gammal, lider enligt läkares intyg av vissa sjukdomar, på grund av vilka hon är ur stånd att vidtaga nödiga åtgärder för sitt uppehälle eller att taga vård om sig själv. Hon saknar inkomst och är alltså i behov av understöd.

Beträffande de i motionen avsedda personerna synes av handlingarna framgå, att de sakna anhöriga, vilka kunna i nämnvärd mån draga försorg om deras uppehälle.

De omständigheter, som i förevarande fall åberopats, göra det enligt utskottets mening billigt, att understöd av statsmedel beredas ifrågavarande änkor. Understöden, vilka böra beviljas från allmänna indragningsstaten, torde på sätt i motionen föreslagits böra bestämmas till 384 kronor årligen för envar av änkorna och utgå från och med ingången av år 1927. *Utskottet.*

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:63, må medgiva, att envar av daglönarna Frans

Oskar Enebergs änka Signe Sofia Eneberg, född Fredriksson, August Svenssons änka Dorotea Svensson, född Danielsson, Sven Karlssons änka Karin Karlsson, född Truedsdotter, Håkan Mattisson Svedbergs änka Anna Sofia Svedberg, född Öhrfeldt, Nils Johnssons änka Amanda Josefina Johnsson, född Lundquist, Karl Krantz' änka Anna Augusta Krantz, född Svensson, samt Axel Ferdinand Svenssons änka Kristina Maria Svensson, född Andersson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

34:o.

Ang. årligt understöd åt f. daglönaren A. Abrahamssons änka.

I en inom andra kammaren av herr *Kloo* väckt motion nr 169 har hemställts, »att riksdagen ville besluta tilldela änkan efter avlidne daglönaren vid kungl. flottans varv i Karlskrona Abraham Abrahamsson, *Karolina Sofia Abrahamsson*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten från och med den 1 januari 1927».

Beträffande motiveringen för motionärens ifrågavarande förslag hänvisar utskottet till vad motionen innehåller.

Av tillgängliga handlingar utvisas, att Abrahamsson varit anställd som daglönare vid ingenjördepartementet av flottans varv i Karlskrona den 18 januari 1876—30 april 1919, då han avgick med pension. Före anställningen vid varvet hade han varit i tjänst vid fortifikationen under tiden 18 juni 1873—31 december 1875. Hans sammanlagda tjänstetid i statens tjänst uppgick sålunda till närmare 46 år. Änkan Abrahamsson är född den 6 december 1850 och alltså över 76 år gammal. Hon är, enligt vad vederbörande pastorsämbete intygat, i behövande levnadsvillkor och saknar anhöriga, som kunna i nämnvärd mån bidraga till hennes uppehälle.

Utskottet.

Då skäl synas föreligga för beviljande av understöd i förevarande fall och utskottet icke haft något att erinra mot det av motionären föreslagna beloppet, får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:169, må medgiva, att förre daglönaren Abraham Abrahamssons änka Karolina Sofia Abrahamsson, född Håkansson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

35:o.

Ang. årligt understöd åt f. förmannen J. Jonassons änka.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 170 har herr *Kloo* hemställt, »att riksdagen ville besluta tilldela änkan efter avlidne förmannen vid kungl. fortifikationen i Karlskrona Jonas Jonasson, *Hilda Sofia Jonasson,* ett årligt understöd av 384 kronor att utgå ur allmänna indragningsstaten retroaktivt från och med den 1 januari 1926».

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Jonasson varit anställd som timmerman vid fortifikationsförvaltningen i Karlskrona från och med år 1907 till den 1 januari 1925, då han på grund av sjukdom avgick med pension. Han avled i december 1925, efterlämnande änka, född den 24 augusti 1863 och sålunda 63 år gammal, samt två minderåriga barn, av vilka det ena senare avlidit. Änkans arbetsförmåga är enligt läkarbetyg på grund av sjukdom (kräfta) väsentligen nedsatt. Enligt vad som vitsordats är hon medellös. Hon synes sakna anhöriga, vilka kunna draga försorg om henne.

Utskottet.

Utskottet, som anser sig böra förorda beviljande av understöd åt änkan Jonasson med det i motionen föreslagna beloppet, att utgå från och med år 1927, hemställer,

> att riksdagen, i anledning av förevarande motion II : 170, må medgiva, att förre förmannen Jonas Jonassons änka Hilda Sofia Jonasson, född Nilsson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

36:o.

Ang. årligt understöd åt f. daglönaren A. P. Niklasson Wallins minderåriga barn.

Herr *Kloo* har i en inom andra kammaren väckt motion nr 171 hemställt, »att riksdagen ville besluta tilldela vart och ett av avlidne båtsmannen och daglönaren *Anders Petter Niklasson Wallins barn, Karl Oskar, Hilda Astrid Viktoria* och *Gustaf Erik Sigfrid* ett årligt understöd av 120 kronor till dess de uppnått 18 års ålder.»

I fråga om motiveringen för yrkandet tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Wallin varit anställd dels såsom båtsman, för vilken anställning han från och med den 1 april 1900 till och med november månad 1912 uppburit pension, samt att han vidare

innehaft tjänst såsom daglönare vid flottans station i Karlskrona intill utgången av november månad 1912, då han avgick med pension. Han avled den 22 juni 1919, efterlämnande änka, född den 6 september 1883, samt tre minderåriga barn. Enligt vederbörligt intyg saknar änkan inkomst samt är i behov av understöd.

Utskottet. Billighetsskäl synas utskottet tala för att Wallins efterlevande beredas understöd i form av uppfostringsbidrag åt de minderåriga barnen. Beloppen av dessa bidrag synas emellertid, i anslutning till vad i ett par liknande fall föreslagits, böra fastställas till 96 kronor årligen. Understöden torde, på sätt förut i liknande fall ägt rum, böra bestämmas att åtnjutas intill utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnår 18 års ålder.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:171, må medgiva, att vart och ett av förre daglönaren Anders Petter Niklasson Wallins och hans efterlämnade änka Elina Elise Wallins, född Svensson, minderåriga barn Karl Oskar, Hilda Astrid Viktoria och Gustaf Erik Sigfrid må från och med den 1 januari 1927 intill utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten åtnjuta ett årligt understöd av 96 kronor.

37:o.

Ang. pension eller understöd åt soldaten F. A. Nihls änka.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 235 har herr *Svensson* i Grönvik anfört och föreslagit följande:

»Av polisprotokoll jämte utredningar i övrigt, vilka jag med hänsyn till deras längd icke anser nödigt belasta riksdagsprotokollet med, men som jag anhåller få överlämna till vederbörande utskott, framgår, att förre soldaten vid Kalmar regemente, 8. kompani, nr 62 Frans August Nihl avlidit under tjänstgöring.

Hans ställning torde vara jämförlig med volontär vid hären, varför fallet synes böra jämställas med sådana, för vilka 1909 års militärersättningsförordning är tillämplig, och ersättning skulle givetvis hava utgått till Nihls änka, om Nihls död inträffat efter 1 januari 1918, då 1916 års olycksfallsförsäkringslag trädde i kraft.

Riksdagen har tidigare beviljat understöd i liknande fall, varför jag hemställer, att riksdagen måtte bevilja pension (understöd) åt förre soldatens vid Kalmar regemente, 8. kompaniet, nr 62 Frans August Nihls änka *Emilie Petersdotter Nihl* enligt de grunder, som i gällande lag äro för motsvarande under densamma hörande fall föreskrivna.»

Av tillgängliga handlingar framgår, att Nihl, som var född den 10 juni 1862 och den 2 april 1884 antagits till soldat vid Kalmar regemente, varit

beordrad att den 10 september 1912 vid Emmaboda järnvägsstation avhämta beväringsmanskap, att han anlänt till nämnda station på eftermiddagen den 9 september och efter att på flera ställen sökt erhålla nattkvarter sent på kvällen besökt en affärslokal i omedelbar närhet av stationen samt ensam lämnat affären ävensom att han på morgonen den 10 september påträffats död i en invid vägen löpande, på botten stensatt kanal. Av vederbörande länsman hölls den 10, 11 och 12 september polisförhör angående dödsfallet. Undersökningens resultat sammanfattades i vederbörligt förhörsprotokoll på följande sätt: »Av den hållna undersökningen synes allt tyda på, att Nihl omkommit genom olyckshändelse, men, då det däremot ej kunnat utrönas, huru länge Nihl, som tydligen varit något berusad, legat i diket, kan ej avgöras, om olyckshändelsen, om sådan föreligger, inträffat enbart till följd av för mycket förtärda spritdrycker eller om detta ens varit en bidragande orsak därtill.»

Sedan änkan Nihl i början av år 1925 hos riksdagens militieombudsman gjort framställning i fråga om utfående av understöd och militieombudsmannen i ärendet införskaffat utredning, fann militieombudsmannen enligt beslut den 3 april ej skäl att i ärendet vidtaga ytterligare åtgärd.

Änkan Nihl gjorde därefter hos Kungl. Maj:t hemställan om erhållande av pension. Arméförvaltningens civila departement avstyrkte bifall till ansökningen. Då emellertid, såvitt kunnat utrönas, begravningshjälp enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 29 oktober 1909 angående begravningshjälp åt manskap icke utbetalts i anledning av Nihls dödsfall, hemställde departementet om bemyndigande att till änkan Nihl utbetala en gratifikation motsvarande det belopp, som jämlikt nämnda brev skolat högst utbetalas i begravningshjälp eller 75 kronor.

Den 14 augusti 1925 beslöt Kungl. Maj:t i enlighet med vad civila departementet hemställt.

Utskottet.

Då, såsom av den lämnade redogörelsen torde framgå, utredning ej kunnat vinnas, huruvida Nihls död förorsakats av olycksfall, eller över huvud taget rörande de närmare omständigheterna i samband med dödsfallet, har utskottet, med hänsyn jämväl till att frågan om pension eller understöd åt änkan Nihl nyligen prövats såväl av riksdagens militieombudsman som av Kungl. Maj:t, funnit sig icke böra tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 235 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

38:o.

Ang. understöd åt amanuensen N. V. V. Kronbergs minderåriga barn.

I den till riksdagen den 4 februari 1927 avlåtna propositionen nr 91 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, i punkten 3:o [1] föreslagit riksdagen medgiva, att till vartdera av amanuensen hos riksförsäkringsanstalten *Nils Viktor Vilhelm Kronbergs* och hans efterlämnade hustru Elsa Karin Maria Kronbergs, född Tenger, *minderåriga barn Nils Erik Vilhelm Gylfe* och *Britta Elsa Maria* må, räknat från och med den 1 augusti 1926, till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten utgå ett årligt understöd av 300 kronor.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas bland annnat följande.

Kronberg var född den 16 juni 1882. Efter att hava genomgått tekniska skolans i Stockholm maskinyrkesskola innehade Kronberg ett flertal olika anställningar huvudsakligen i enskild tjänst, innan han antogs att från och med den 3 maj 1919 vara e. o. tjänsteman hos riksförsäkringsanstalten. Vid sin död var Kronberg hos anstalten amanuens i 16:e lönegraden och åtnjöt lön enligt 16:e löneklassen med 4,596 kronor för år förutom dyrtidstillägg. Vid tiden för dödsfallet den 28 juli 1926 hade Kronberg innehaft förordnande å befattning i nuvarande lönegraden B 21 i sammanlagt 1 år 2 månader 2 dagar.

Kronberg efterlämnade änkan, född den 28 januari 1881, och två minderåriga barn, Nils Erik Vilhelm Gylfe, född den 13 september 1916, och Britta Elsa Maria, född den 2 december 1917. Behållningen i dödsboet uppgick till ett belopp av 19,560 kronor 65 öre, huvudsakligen bestående av försäkringar å den avlidnes liv.

Riksförsäkringsanstalten har i skrivelse den 24 november 1926 med överlämnande av en ansökning av Kronbergs änka om pension anfört följande:

Hos riksförsäkringsanstalten vore endast 42 befattningar uppförda å ordinarie stat. Inbegripet extra ordinarie personal m. fl. utgjorde hela antalet befattningshavare nu 308. Sålunda utgjorde antalet ordinarie befattningar endast 13.6 procent av hela personalens antal. Anstaltens befattningshavare och deras efterlevande befunne sig sålunda med avseende å pensionsrätt i betydligt sämre ställning än personalen hos de flesta andra statens verk. Denna personalens ogynnsamma ställning torde i samband därmed, att frågan om socialförsäkringens organisation alltjämt vore föremål för utredning, vilket föranlett, att utav anstalten vid skilda tillfällen gjorda framställningar om överförande till ordinarie stat av anstalten i sin helhet icke lett till något resultat. Det syntes emellertid obilligt, att riksförsäkringsanstaltens personal och efterlevande till befattningshavare hos anstalten skulle bliva lidande på att statsmakterna ännu icke kunnat ena sig om lösningen av nämnda organisationsfråga.

---

[1] Beträffande punkterna 1—2 samt 5 av prop. nr 91, se utlåtande nr 36, punkterna 84—85 och 87.

Det syntes riksförsäkringsanstalten uppenbart, att avkastningen å boets behållning icke kunde vara tillräcklig för de efterlevandes uppehälle och barnens uppfostran.

Statskontoret har i avgivet utlåtande den 10 december 1926 anfört bland annat följande:

I fall, där innehavare av befattning i statens tjänst avlidit utan att hava kunnat vinna delaktighet i någon av staten understödd kassa för familjepensionering, hade pension av statsmedel plägat utverkas åt hans änka och minderåriga barn, under förutsättning att den avlidne under någon längre tid i statens tjänst innehaft mera fast anställning samt att behov av understöd förelåge för de efterlevande. Vad som upplysts angående omständigheterna i förevarande fall skulle måhända i och för sig föranleda till någon tvekan i fråga om sökandens anhållan om understöd. Men på grund av vad riksförsäkringsanstalten anfört rörande anställningsförhållandena hos anstalten och därav föranledd försening av befordran till ordinarie tjänst vid verket och då Kronbergs efterlämnade familj otvivelaktigt vore i behov av hjälp till sin försörjning, i all synnerhet så länge barnen vore minderåriga och droge kostnad för sin uppfostran, ansåge sig statskontoret kunna tillstyrka, att bidrag av statsmedel lämnades till familjens uppehälle i form av pension åt änkan och uppfostringsbidrag till barnen. Beloppen syntes lämpligen kunna bestämmas till 600 kronor för änkan och 180 kronor för vartdera barnet.

Statskontoret har vidare anfört, att om i detta fall något understöd åt änkan själv icke ansåges böra ifrågakomma, uppfostringsbidrag för barnen dock i alla händelser syntes böra beredas, samt att dessa bidrags belopp då skäligen borde i någon mån höjas och förslagsvis bestämmas till 300 kronor årligen för vartdera barnet.

Departementschefen har för egen del anfört, att han med hänsyn till de grunder, som riksdagen under senare år plägat följa vid behandling av frågor om pension eller därmed jämförligt understöd åt efterlevande till icke-ordinarie befattningshavare i statens tjänst, vilka icke haft möjlighet att genom inträde i änke- och pupillkassa grunda familjepensionsrätt — dessa grunder hade senast sammanfattats i riksdagens skrivelse nr 149 år 1926 — ansett sig icke böra ifrågasätta beviljande av pension åt amanuensen Kronbergs efterlämnade änka. Däremot hade departementschefen funnit billighetsskäl tala för att uppfostringsbidrag beviljades åt makarna Kronbergs minderåriga barn till belopp av 300 kronor årligen för vartdera barnet.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en i anledning av Kungl. Maj:ts omförmälda framställning inom andra kammaren väckt motion nr 295, vari herr *Carlsson* i Stockholm hemställt, »att riksdagen måtte bevilja ett årligt understöd — att från och med den 1 augusti 1926 utgå å allmänna indragningsstaten — av 600 kronor till avlidne amanuensen Nils Viktor Vilhelm Kronbergs efterlämnade änka *Elsa Karin Maria Kronberg*, *Motion II: 295.*

född Tenger, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, samt av 180 kronor till vartdera av makarnas minderåriga barn *Nils Erik Vilhelm Gylfe* och *Britta Elsa Maria,* att åtnjutas till och med det år, varunder barnet uppnår 18 års ålder.»

I fråga om de skäl, motionären åberopat till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. Enligt utskottets mening torde med hänsyn till Kronbergs jämförelsevis korta anställningstid i statstjänst, änkans ålder samt behållningen i boet efter Kronberg någon tvekan kunna råda, huruvida understöd av statsmedel bör beredas hans efterlevande. I betraktande av de omständigheter, som anförts till stöd för förslagen om dylikt understöd, har utskottet emellertid icke velat motsätta sig, att staten i detta fall beviljar någon hjälp. Densamma lärer emellertid böra begränsas till uppfostringsbidrag åt makarna Kronbergs minderåriga barn under deras uppväxttid, vilka bidrag skäligen synas böra bestämmas i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit. Av vad nu anförts framgår, att utskottet icke kan biträda motionärens yrkande om understöd jämväl åt Kronbergs änka.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å berörda motion II:295, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att till vartdera av amanuensen hos riksförsäkringsanstalten Nils Viktor Vilhelm Kronbergs och hans efterlämnade hustru Elsa Karin Maria Kronbergs, född Tenger, minderåriga barn Nils Erik Vilhelm Gylfe och Britta Elsa Maria må, räknat från och med den 1 augusti 1926, till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten utgå ett årligt understöd av 300 kronor.

39:o.

Ang. pension åt överläkaren J. K. Wickströms änka. Under punkten 4:o av nyssnämnda proposition nr 91 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att överläkaren vid Göteborgs hospital Johan Kristian Wickströms änka *Ebba Margareta Elisabeth Wickström, född Lagercrantz,* må, räknat från och med den 1 april 1926, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,140 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande:

Wickström, som var född den 26 september 1845, utnämndes den 7 december 1883 till överläkare vid Göteborgs hospital. Han hade därförut

på förordnande under olika tider bestritt läkartjänster vid hospital, så att han vid tidpunkten för sitt avsked från nämnda befattning efter den 26 september 1915 uppnådda 70 års ålder kunda räkna en tjänstetid av omkring 37 år.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 juli 1915 tillerkändes Wickström, som åtnjutit avlöning jämlikt bestämmelser i brev den 26 april 1872 och den 29 maj 1874, enligt riksdagens medgivande en årlig pension med 5,400 kronor.

Wickström avled den 14 mars 1926, efterlämnande änkan, född den 20 april 1864. Den efter Wickström upprättade boupptecknigen utvisade en behållning av 21,791 kronor 65 öre, vilken enligt mellan makarna upprättat inbördes testamente med full äganderätt tillfallit änkan.

Wickström hade icke kunnat bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Hospitalstjänstemännen upptogos visserligen till delaktighet i denna kassa från och med år 1908, men då Wickström vid sagda års ingång redan överskridit 60 levnadsår, kunde han enligt kassans reglemente icke vinna inträde i densamma.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Såsom departementschefen framhållit, har den omständigheten att en ordinarie befattningshavare författningsenligt ej haft möjlighet att ingå i statsunderstödd familjepensionskassa, hittills ansetts utgöra ett särskilt skäl för beviljande av pension eller därmed jämförligt understöd åt befattningshavarens efterlevande. Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att pension i detta fall beredes, oaktat änkan Wickström ej är medellös. Det i propositionen föreslagna pensionsbeloppet, som beräknats i anslutning till av riksdagen i vissa liknande fall beviljade belopp, har icke givit utskottet anledning till erinran.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

40:o.

Ang. tilläggspension åt landshövdingen A. R. Hagens änka och minderårige son.

Kungl. Maj:t har uti punkten 6:o av berörda proposition nr 91 föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att landshövdingen i Gävleborgs län August Robert Hagens änka *Ellen Helga Louise Hagen, född Wadström,* samt makarnas minderårige son Tord Bernhard må, utöver dem tillkommande pension från civilstatens änke- och pupillkassa, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension till belopp för änkan av 504 kronor och för sonen av 216 kronor, att, räknat från och med den 1 januari 1927, utgå under samma villkor, som gälla beträffande nyssnämnda pension från berörda kassa;

dels ock besluta, att ifrågavarande tilläggspension skall i avseende å rätt till dyrtidstillägg därå likställas med pensionen från änke- och pupillkassan.

Landshövdingen Hagen, som var född den 2 maj 1868, förordnades till kronolänsman i Älvkarleby distrikt av Örbyhus fögderi i Uppsala län den 30 december 1895, utnämndes till länsbokhållare i nämnda län den 25 juni 1902, till kronofogde i samma läns södra fögderi den 15 augusti 1906, till landskamrerare i Uppsala län den 29 november 1907 och i Stockholms län den 9 oktober 1917 samt till landshövding i Gävleborgs län den 20 september 1918.

För landshövding gällde intill den 1 juli 1921 enligt övergångsbestämmelserna till lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension (§ 18 c) samt lönestat av den 30 maj 1884 ett tjänstepensionsunderlag av 6,000 kronor. Då enligt bestämmelserna i reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa delaktighetsbeloppet i kassan motsvarar en fjärdedel av delägarens högsta tjänstepensionsunderlag, utgjorde sålunda delaktighetsbeloppet för landshövding 1,500 kronor.

För 1921 års riksdag framlade emellertid Kungl. Maj:t (proposition nr 297) i syfte att förbättra pensionsförmånen för landshövding, som avginge före då förestående men ännu ej genomförd löneregler ing, förslag om höjning av pensionsunderlaget från och med den 1 juli 1921 till 8,496 kronor. Sedan riksdagen bifallit förslaget, förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1921 — med ändring av vad i nyssnämnda lönestat stadgats i fråga om pensionens storlek — att pensionsunderlaget för landshövding, som erhölle avsked efter ingången av juli månad 1921, skulle utgöra 8,496 kronor.

Med anledning av bestämmelserna i detta brev blev enligt beslut av styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa landshövdings delaktighetsbelopp i kassan från och med den 1 juli 1921 förhöjt från 1,500 kronor till 2,130 kronor, och de landshövdingar, som vid utgången av juni månad samma år ej uppnått 60 års ålder, påfördes avgifter till kassan efter nämnda förhöjda delaktighetsbelopp.

Sedan landshövdingen i Uppsala län K. H. L. Hammarskjöld hos kassans styrelse anhållit, att delaktighetsbeloppet för honom måtte bibehållas oförändrat, och styrelsen funnit denna ansökning ej kunna bifallas, anförde Hammarskjöld över beslutet besvär hos regeringsrätten. I utslag den 26 april 1922 på dessa besvär förklarade regeringsrätten, att enär vid jämförelse med 3 § och 18 § c) i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension brevet den 29 juni 1921 icke kunde anses innehålla annan föreskrift än att för landshövding, som erhölle avsked efter viss tidpunkt, stadgades förmånen att komma i åtnjutande av pension på grund av förhöjt pensionsunderlag, samt klaganden förty icke till följd av nämnda brev vore pliktig erlägga förhöjd avgift till kassan, Kungl. Maj:t funne skäligt, med undanröjande av kassans styrelses beslut, visa målet åter till styrelsen för ny behandling (beträffande utredningen i besvärsmålet se regeringsrättens årsbok 1922, ref. nr 33, sid. 85—91).

I anledning av det sålunda meddelade utslaget företog styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa ärendet angående delaktighetsbelopp för landshövdingar till ny behandling och beslöt därvid, att nämnda belopp även efter den 1 juli 1921 skulle utgöra 1,500 kronor samt att de avgifter, som

på grund av den dittills efter den 1 juli 1921 tillämpade grunden för beräkning av delaktighetsbeloppet för mycket erlagts av vissa landshövdingar, skulle till dessa återbäras. I enlighet härmed översändes under juli månad 1922 till länsstyrelserna i vederbörande län de belopp, som för vederbörande landshövdingar blivit för tiden från och med den 1 juli 1921 för mycket redovisade till kassan. Sålunda översändes till länsstyrelsen i Gävleborgs län ett belopp av 555 kronor 62 öre, utgörande restituerade avgifter för landshövdingen Hagen.

Landshövdingen Hagen avled den 30 augusti 1922, efterlämnande änkan, född den 15 september 1873, samt två barn, nämligen dottern Helga, född den 28 april 1904, och sonen Tord Bernhard, född den 19 januari 1914. Enligt beslut av styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa den 7 oktober 1922 tilldelades änkefru Hagen och hennes barn pension, vilken jämlikt § 9 av gällande reglemente för kassan bestämdes till 150 procent av det för Hagen gällande delaktighetsbeloppet av 1,500 kronor, eller således till 2,250 kronor, att utgå från och med den 1 september 1922.

I skrivelse till fullmäktige för delägarna i civilstatens änke- och pupillkassa den 24 september 1923 anhöll *änkefru Hagen* om vidtagande av sådan ändring i fråga om det för henne och hennes barn bestämda pensionsbeloppet, att detsamma måtte ökas att utgå efter ett delaktighetsbelopp av 2,130 kronor i stället för efter det av styrelsen för kassan tillämpade delaktighetsbeloppet å 1,500 kronor.

Till stöd för denna anhållan anförde fru Hagen bland annat följande:

Vid tiden för restitutionen av de utav landshövdingen Hagen för mycket erlagda avgifterna hade Hagen varit tjänstledig och vistats utomlands för sin hälsas vårdande. Efter hemkomsten den 31 juli 1922 hade han nästan omedelbart insjuknat, och tillståndet hade efter hand så förvärrats, att han avlidit den 30 påföljande augusti. Under den korta tid, som förflutit mellan hans hemkomst och hans frånfälle, hade han på grund av sjukdomen varit oförmögen att ägna någon uppmärksamhet åt pensionsärendet eller vidtaga åtgärder för att bibehållas vid det delaktighetsbelopp i kassan, för vilket han med stöd av bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 29 juni 1921 under ett års tid erlagt avgifter.

Att det likväl varit hans *rättighet* att deltaga i kassan med det högre delaktighetsbeloppet — även om han ej varit *pliktig* därtill — syntes framgå av det åberopade brevet den 29 juni 1921. Men om ock någon tvekan därom kunnat råda vid tiden för brevets utfärdande, hade denna sedermera undanröjts genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 15 juni 1922 (nr 358) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. Uti § 4 av nämnda kungörelse stadgades nämligen bland annat, att till änkor och barn, vilkas pensioner avpassats efter de förhöjda pensionsunderlag, som blivit gällande enligt den för landshövding från och med den 1 juli 1921 fastställda pensionsregleringen, dyrtidstillägg skulle utgå efter vissa i kungörelsen bestämda, mindre förmånliga grunder. Detta stadgande, som förnyats i kungörelsen i samma ämne den 15 juni 1923 (nr 267), förutsatte sålunda, att fall förekomme, då delaktighetsbeloppet för änkor och barn efter landshövding förhöjts på grund av brevet den 29 juni 1921.

Kassans fullmäktige hänvisade ärendet till förberedande behandling av sin *kameralavdelning,* som i avgivet utlåtande framhöll bland annat följande:

Beträffande frågan om den inverkan på landshövdingarnas delaktighetsbelopp, som bestämmelsen i brevet den 29 juni 1921 kunde medföra, hade kassans styrelse till en början, i likhet med vad som förekommit i andra fall, där förhöjning i tjänstinnehavares pensionsunderlag vidtagits utan att samtidigt den till vederbörande utgående avlöningen undergått förändring, beslutat, att nämnda förhöjning i pensionsunderlaget skulle medföra en däremot svarande höjning av delaktighetsbeloppet i kassan. Detta beslut funne ock avdelningen stå i full överensstämmelse såväl med den princip, som kommit till uttryck i kassans reglemente genom bestämmelsen, att delaktighetsbeloppet för delägare skulle stå i visst förhållande till vederbörande delägares pension från statsverket, som ock med dittillsvarande tillämpning av samma princip.

Med anledning av regeringsrättens berörda utslag hade emellertid styrelsen intagit en förändrad ståndpunkt. Utslaget hade nämligen givits sådan tolkning, att samtliga landshövdingar förklarats *sakna rätt* att i kassan vara delaktiga för det belopp, som svarade mot den tillkommande pensionsförmån från staten.

Avdelningen kunde för sin del icke ansluta sig till denna styrelsens uppfattning. Utslaget syntes nämligen endast hava avsett att fastslå, att den förmån av förhöjt pensionsunderlag, som tilldelats landshövding, icke i och för sig *förpliktade* sådan tjänstinnehavare att erlägga avgifter för högre delaktighetsbelopp, därest han föredroge att icke ikläda sig ökad avgiftsplikt. Härav följde givetvis, att den delägare, som vore *villig* underkasta sig de med höjningen förenade förpliktelserna till kassan, icke rätteligen kunde förvägras däremot svarande förhöjd delaktighet.

Vid nu anförda förhållanden ansåge avdelningen, att de landshövdingar, som genom styrelsens efter regeringsrättsutslaget fattade beslut uteslutits från förhöjd delaktighet i kassan, i stället hade bort bibehållas vid de en gång förvärvade högre delaktighetsbeloppen, så framt de förklarat sig villiga att fortfarande fullgöra med dessa belopp förenad avgiftsplikt till kassan. Avdelningen kunde ej heller finna annat än att en dylik rätt alltjämt måste stå öppen för ifrågavarande landshövdingar.

På grund härav och med hänsyn till i ansökningshandlingarna anförda omständigheter funne avdelningen rättvisa och billighet kräva, att änkefru Hagens pension beräknades på grundval av ett delaktighetsbelopp av 2,130 kronor, dock under villkor att hon till kassan erlade bristen i de mot nämnda belopp svarande avgifterna för tiden juli 1921—augusti 1922.

Vid ärendets behandling av *kassans fullmäktige* yrkades såväl bifall till som avslag å kameralavdelningens förslag. Företagen votering utföll med lika antal röster för båda yrkandena, men med den förseglade sedelns hjälp segrade avslagsyrkandet.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet. På grund av de särskilda förhållanden, som i ärendet åberopats, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning.

Utskottet vill i likhet med föredragande departementschefen framhålla, att beviljande av understöd i detta fall med hänsyn till föreliggande omständigheter ej torde kunna medföra några för staten icke önskvärda konsekvenser.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

41:o.

Ang. understöd åt förste amanuensen B. G. V. E. Schötts minderåriga barn.

I en till riksdagen avlåten, den 30 december 1926 dagtecknad proposition nr 15 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vartdera av avlidne förste amanuensen *Bengt Gunnar Viktor Edvard Garibaldi Schötts* och hans efterlämnade änkas, Helga Maria Schött, minderåriga *barn, Karl Gunnar Helge* och *Olof Bengt Folke,* må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 500 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, att Schött, som var född den 22 oktober 1886, antagits till e. o. tjänsteman i kammarkollegium den 23 juli 1920, i kammarrätten den 19 augusti 1920 och i riksräkenskapsverket den 7 april 1921, att han från och med den 1 januari 1922 förordnats till förste amanuens i sistnämnda verk, i vilken befattning han kvarstod vid sin död den 25 december 1925, ävensom att han i riksräkenskapsverket bestritt tjänst såsom revisor och extra revisor under sammanlagt omkring 4 år 3 månader. Vid sin död efterlämnade han änka, född den 27 juni 1889, samt två barn, födda den 28 augusti 1916 och den 5 juli 1918.

Före sin anställning i centralförvaltningen hade Schött, bland annat, under en tid av fyra läsår bestritt viss lärartjänstgöring vid navigationsskolan i Göteborg.

Av handlingarna framgår vidare, att boupptecknigen efter Schött utvisade brist i boet samt att de efterlevande befinna sig i synnerligen brydsamma ekonomiska omständigheter.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till de omständigheter, som i ärendet åberopats, har utskottet ansett sig böra tillstyrka att, oaktat Schött endast under jämförelsevis kort tid varit anställd i statens tjänst, understöd tillerkännes hans efterlevande i form av uppfostringsbidrag till makarnas minderåriga barn. I fråga om storleken av dessa understöd vill utskottet, i överensstämmelse med vad under punkten 15:o i det föregående hemställts, förorda ett belopp av 384 kronor årligen för vartdera barnet.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må medgiva, att vartdera av avlidne förste amanuensen Bengt Gunnar Viktor Edvard Garibaldi Schötts och hans efterlämnade änkas, Helga Maria Schött, minderåriga barn, Karl Gunnar Helge och Olof Bengt Folke, må från och med den 1 januari 1926 till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

42:o.

Ang. pension åt verkmästaren A. Johanssons änka.

I en till riksdagen avlåten, den 10 december 1926 dagtecknad proposition nr 34 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att verkmästaren vid mynt- och justeringsverket August Johanssons änka *Ida Johansson, född Ludvigsdotter,* må, räknat från och med den 1 januari 1927, så länge hon förbliver i sitt änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Av utredningen framgår, att mynt- och justeringsverket gjort framställning om pension åt verkmästaren Johanssons änka och till stöd för framställningen anfört, *att* Johansson, som tidigare under tretton år varit arbetsförman vid Stockholms gasverk och den 1 oktober 1916 tillträdde sin anställning vid mynt- och justeringsverket, avlidit den 29 juli 1925, *att* han vid sin död efterlämnat, förutom änkan, född den 23 maj 1866, tre söner, av vilka den äldste sedan lång tid tillbaka vårdats på Långbro sjukhus och den yngste vore antagen såsom tillfällig arbetare vid mynt- och justeringsverket med en inkomst under vartdera av åren 1924 och 1925 av omkring 2,800 kronor, *att* den tredje sonen vore gift, *samt att* den efter Johansson förrättade boupptecknigen utvisade brist i boet.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet.

Utskottet har ej funnit anledning till annan erinran mot Kungl. Maj:ts förslag än att pensionsbeloppet i förevarande fall torde böra i enlighet med i liknande fall tillämpade grunder bestämmas till 384 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må medgiva, att verkmästaren vid mynt- och justeringsverket August Johanssons änka Ida Johansson, född Ludvigsdotter, må, räknat från och med den 1 januari 1927, så länge hon förbliver i sitt änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

43:o.

Ang. pension åt f. d. professorn E. J. G. Holms änka Fredrika Olivia Holm.

I en till riksdagen avlåten, den 18 februari 1927 dagtecknad proposition nr 125 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, i punkten 2:o [1] föreslagit riksdagen medgiva, att framlidne f. d. intendenten vid naturhistoriska riksmuseet, professor E. J. G. Holms änka *Fredrika Olivia Holm* må, räknat från och med den 1 juli 1926, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,140 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har änkan Holm anhållit om en årlig pension å 2,000 kronor efter sin man f. d. intendenten, professorn Holm, vilken avled den 21 juni 1926.

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat följande:

När sökandens man 1901 antogs till intendent för naturhistoriska riksmuseets paleozoologiska avdelning, ägde museets intendenter ej rätt till inträde i civilstatens pensionsinrättning för beredande av pension åt efterlevande änka eller oförsörjda barn, utan en dylik rätt hade tillkommit först 1908. Sökandens man hade då emellertid uppnått en ålder av 55 år, och för att få inträde i sagda pensionsinrättning hade han följaktligen måst erlägga dryga retroaktiva avgifter. Som hans ekonomiska ställning ej medgav detta, hade han måst avstå från att inträda och således ej kunnat tillförsäkra sökanden pension.

Vetenskapsakademien har i utlåtande förordat bifall till ansökningen.

Vidare har *statskontoret* den 4 februari avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört:

Då den behållning i boet efter professor Holm, som tillfallit änkan, enligt en av utredningsmannen i boet efter Holm uppgjord uppgift uppgår till över 40,000 kronor samt sökanden icke har minderåriga barn att försörja, synes det visserligen i någon mån tveksamt, om pension av statsmedel överhuvudtaget bör beredas sökanden.

Emellertid föreligga i detta fall vissa omständigheter, som kunna anses vara av beskaffenhet att böra föranleda till beredande av något understöd åt sökanden. Först genom 1907 års reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa hade intendenten Holm fått tillfälle att vinna delaktighet i kassan. Han hade då redan uppnått så framskriden ålder, att för sådan delaktighet måst erläggas högst betydande retroaktivavgift, till följd varav Holm icke ansett sig i stånd att begagna sig av den sålunda öppnade möjligheten till beredande av familjepension. Vidare är sökanden, enligt vad statskontoret inhämtat, född den 22 juni 1856 och får således anses hava uppnått en så hög ålder, att hon icke genom arbete lärer kunna bidraga till sin försörjning. Slutligen är av vederbörande boutredningsman upplyst, att en villafastighet, som med sitt taxeringsvärde ingår i boets ovannämnda

[1] Beträffande övriga punkter av propositionen nr 125, se i fråga om punkterna 1, 3, 5—6, 8 och 10 utlåtande nr 36, punkterna 97, 99, 101—102, 104 och 106 samt i fråga om punkten 7 utlåtande nr 36, punkten 2.

behållning, nu måste anses hava ett lägre saluvärde än som motsvarar taxeringsvärdet.

På grund av nu anförda omständigheter vill statskontoret tillstyrka, att pension utverkas åt sökanden; och beträffande pensionsbeloppet får statskontoret, med erinran att 1921 års riksdag medgivit, att pension finge utgå till belopp av 1,000 kronor årligen till änkan efter en avdelningsföreståndare vid naturhistoriska riksmuseet, nämligen professorn A. G. Nathorst, hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att pension till belopp, motsvarande äldre änkepension å 1,000 kronor, eller alltså 1,140 kronor måtte från allmänna indragningsstaten utgå till sökanden från och med månaden näst efter den, då mannen avled, eller sålunda från och med den 1 juli 1926, under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver änka.

Departementschefen har anslutit sig till statskontorets förslag.

I övrigt hänvisas till vad propositionen innehåller.

Utskottet. I betraktande av den ganska avsevärda behållningen i boet efter professorn Holm har utskottet lika med statskontoret ansett tveksamt, huruvida pension av statsmedel över huvud taget borde beredas hans änka. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som här föreligga, har utskottet likväl icke velat motsätta sig ett sådant förslag. Vad angår pensionens storlek, har utskottet emellertid funnit sig icke böra förorda högre belopp än som av 1924 års riksdag tillerkändes änkan efter rektorn och professorn vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp K. O. M. Weibull och av 1926 års riksdag änkan efter f. d. professorn vid konsthögskolan C. A. A. Grundström eller en nyreglerad pension å 912 kronor. Utskottet tillstyrker alltså, att pensionen i förevarande fall bestämmes till sistnämnda belopp.

I enlighet med det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning må medgiva, att avlidne f. d. intendenten, professorn E. J. G. Holms änka Fredrika Olivia Holm, må, räknat från och med den 1 juli 1926, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 912 kronor.

44:o.

Ang. pension åt vaktmästaränkan Emma Gustava Petersson, född Hansson.

I punkten 4:o av nyssnämnda proposition nr 125 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre vaktmästaren vid universitetet i Lund Sven Peterssons änka *Emma Gustava Petersson, född Hansson,* må, räknat från och med den 1 augusti 1925, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår huvudsakligen följande:

Förre universitetsvaktmästaren Petersson avled den 23 juli 1925, efterlämnande ovannämnda änka, född år 1857. Behållningen i dödsboet efter Petersson uppgick enligt en den 28 december 1925 inregistrerad bouppteckning till 5,368 kronor 30 öre.

Petersson och hans hustru hava under en lång följd av år varit i universitetets tjänst. Petersson anställdes sålunda redan år 1881 som extra ordinarie universitetsvaktmästare samt befordrades efter ett år — den 1 juli 1882 — till ordinarie innehavare av denna tjänst, från vilken han avgick med pension den 30 september 1924. Peterssons hustru hade från år 1882, då universitetshuset togs i bruk, och intill tiden för mannens avgång ur tjänsten den synnerligen ansträngande sysslan att ombesörja städning i nämnda stora byggnad.

Änkan Petersson är icke berättigad till pension eller understöd från några av universitetets pensionsinrättningar för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet, i vilka pensionsinrättningar Petersson icke ägt eller kunnat vinna delaktighet.

I ärendet har *statskontoret* den 23 februari 1926 avgivit utlåtande, som inkom till ecklesiastikdepartementet den 2 mars 1926; och anförde ämbetsverket däri följande:

Med hänsyn därtill, att änkan Petersson icke är berättigad till pension från någon kassa för familjepensionering åt efterlevande efter befattningshavare i statens tjänst och i betraktande tillika av det i ärendet meddelade förhållandet, att hon själv under lång tid varit verksam såsom städerska vid universitetsbyggnaden i Lund, torde det icke kunna vara något att erinra mot att henne beredes pension från allmänna indragningsstaten till belopp, som torde böra såsom reglerad pension bestämmas till 444 kronor för år räknat, att utgå från och med den 1 augusti 1925 så länge hon förbliver änka.

Departementschefen har till en början erinrat därom, att förevarande ärende först efter utgången av den tid, inom vilken framställningar normalt avlätos till 1926 års riksdag, återkommit i slutremitterat skick till departementet. Beträffande själva saken har departementschefen på de av statskontoret anförda skäl icke hyst någon tvekan att tillstyrka ifrågavarande framställning.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Då utskottet för sin del icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa, *Utskottet.*

att Kungl. Maj:ts föreliggande framställning må av riksdagen bifallas.

45:o.

Ang. pension åt överläraren vid tekniska skolan i Stockholm G. E. Malmquists änka Marie Louise Malmquist, född Natt och Dag.

I punkten 9:o av förenämnda proposition nr 125 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att överläraren vid tekniska skolan i Stockholm Gustaf Emil Malmquists änka *Marie Louise Malmquist, född Natt och Dag,* må, räknat från och med den 1 september 1926, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 720 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår huvudsakligen följande:

Överläraren Malmquist, som avled den 24 augusti 1926, förordnades till överlärare i figurmodellering och skärning i trä vid högre konstindustriella skolan och i figurmodellering vid aftonskolan och avdelningen för kvinnliga lärjungar från och med höstterminen 1906. Malmquists tjänstgöringstimmar vid skolan utgjordes av 29 veckotimmar under 7 månader av året samt 18 veckotimmar under två månader av året. Hans löneförmåner utgjorde från och med år 1920 för samtliga befattningar 4,926 kronor per år räknat, frånsett dyrtidstillägg. Malmquist innehade icke någon annan befattning än sin lärarbefattning vid skolan. Styrelsen har framhållit, att Malmquist varit en synnerligen framstående lärarkraft vid skolan, och att han med sin erkänt stora förmåga som konstnär förenade synnerligen god undervisningsförmåga och i anledning härav varit av särskillt stort gagn för undervisningen vid skolan. Styrelsen har förvissat sig om att Malmquist vid sitt frånfälle icke efterlämnat några som helst tillgångar och att hans efterlämnade änka är fullständigt medellös.

Änkan är född år 1865 och enligt intyg utvisar bouppteckningen efter Malmquist en behållning av allenast 1,831 kronor 83 öre, huvudsakligen motsvarande ett enkelt lösörebo.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 8 december 1926 anfört bland annat följande:

Överläraren Malmquist har icke själv varit berättigad till pension i berörda egenskap från staten eller från någon av staten understödd pensionsanstalt och icke heller haft tillfälle att genom inbetalning till någon av staten understödd pensionskassa sörja för sin änkas underhåll. Riksdagen har emellertid på Kungl. Maj:ts framställning i flera fall beviljat såväl pension vid avskedstagandet åt befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm och icke ordinarie befattningshavare vid de tekniska läroverken som ock understöd till dylika befattningshavares efterlevande. Därvid ha pensionernas och understödens belopp i regel beräknats efter samma grunder som äro gällande med avseende å ordinarie innehavare av civil tjänst och dessas efterlevande. Överstyrelsen anser sig därför med goda skäl böra tillstyrka en likartad behandling av den nu föreliggande framställningen. Överstyrelsen finner härvid understödsbeloppet böra beräknas till i avrundat tal 820 kronor.

Statskontoret anför i utlåtande den 8 januari 1927:

Såsom statskontoret framhållit i utlåtande den 14 april 1924 (se propositionen nr 136/1925 sid. 18) äro befattningshavarna vid tekniska skolan i Stockholm icke berättigade till pension; och ej heller har det blivit för

dem på något sätt ordnat i fråga om familjepensionering. Men liksom pensioner åt dessa befattningshavare själva pläga beredas genom framställning till riksdagen, synes det vara billigt, att även åt sådan befattningshavares änka lämnas understöd av statsmedel i form av pension, när omständigheterna såsom i förevarande fall äro särskilt ömmande. På grund härav och då pensionsbeloppet i förevarande fall å ena sidan synes böra i någon mån reduceras i förhållande till vad som tillkommit änkan efter en i avlöningshänseende likställd delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, enär i förevarande fall några avgifter icke förekommit, men å andra sidan torde böra avpassas så, att pensionen kan i avseende å tilläggsförmån betraktas såsom nyreglerad, får statskontoret för sin del föreslå ett pensionsbelopp i detta fall av 720 kronor. I övrigt har statskontoret icke något att erinra mot skolöverstyrelsens hemställan.

Med avseende å vidare utredning åberopas vad propositionen innehåller.

Utskottet.

Då utskottet för sin del icke funnit anledning till erinran mot statskontorets av departementschefen förordade förslag, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

46:o.

Ang. pension åt f. arbetsläraren K. J. Leijons änka.

Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1927 dagtecknad proposition nr 168, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre arbetsläraren vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda Karl Johan Leijons änka *Klara Fredrika Leijon, född Hansson,* må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har änkan Leijon gjort framställning om erhållande av en årlig pension.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Karl Johan Leijon, som var född den 22 februari 1854, tjänstgjort som arbetslärare vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda från och med den 1 oktober 1890 till och med 30 september 1916. Hans lön utgjorde före avskedstagandet 2,100 kronor jämte fri bostad om 2 rum och kök med värme. Pensionsunderlaget å hans tjänst var 1,500 kronor, men då han tjänstgjort endast 26 år, erhöll han från 1 oktober 1916 en pension av allenast 1,300 kronor. Det har upplysts, att Leijon på grund av ekonomiska svårigheter ej var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Han avled den 12 maj 1926. Sökanden är född år 1857, är sjuklig och lever under mycket tryckta ekonomiska omständigheter samt saknar anhöriga i stånd att sörja för hennes uppehälle.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 11 februari 1927 under hänvisning till ett av 1926 års riksdag gjort principuttalande rörande pensioner och

understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer tillstyrkt framställning till riksdagen om en pension till änkan Leijon å 444 kronor från den 1 januari 1927.

Statskontoret har tillstyrkt detta förslag.

Departementschefen har med hänsyn till de synnerligen ömmande omständigheterna i detta fall förordat en pension åt änkan Leijon och beträffande beloppet icke funnit anledning till erinran i betraktande av storleken av den pension, som skulle hava tillkommit änkan, därest hennes man varit i stånd att ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

I fråga om utredningen i övrigt må hänvisas till propositionen.

Utskottet. Utskottet vill för sin del ansluta sig till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts föreliggande framställning må av riksdagen bifallas.

47:o.

Ang. understöd åt vaktmästaränkan Carolina E. Rådqvist. Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1927 dagtecknad proposition nr 169, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Lund J. A. Rådqvists änka *Carolina Emerentia Rådqvist, född Ringström,* må från och med den 1 juli 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår följande.

Carolina Emerentia Rådqvist är född den 14 april 1845 och änka efter vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Lund J. A. Rådqvist, vilken från och med höstterminen 1865 till sitt den 17 januari 1895 timade frånfälle varit anställd vid nämnda läroverk.

Under mannens tjänstetid har änkan varit honom behjälplig i hans arbete, i det hon fullgjort städningsskyldighet inom läroverket samt utfört andra med vaktmästarbefattningen förenade göromål. Änkan är obemedlad.

Under åberopande av ett uttalande utav 1926 års riksdag rörande understöd till vaktmästaränkan Dahl har *skolöverstyrelsen* tillstyrkt ett årligt understöd till ett belopp av 444 kronor och har *statskontoret* biträtt detta förslag.

Departementschefen har under erinran om åtskilliga tidigare likartade fall förordat bifall till myndigheternas förslag.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet. Utskottet har vid granskning av propositionen icke funnit anledning till anmärkning mot densamma.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts föreliggande proposition må av riksdagen bifallas.

48:o.

Ang. pension åt snickaren N. A. Nilssons änka.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 83, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 4 februari 1927, i punkten 3:o [1] föreslagit riksdagen medgiva, att snickaren vid lantbruksinstitutet vid Ultuna Nils Anton Nilssons änka *Kristina Vilhelmina Nilsson, född Nilsson,* må från och med den 1 juli 1926 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Nils Anton Nilsson, som var född år 1851, anställdes från år 1893 såsom snickare och gasverksarbetare vid Ultuna lantbruksinstitut samt uppbar, sedan han efter 32 års anställning avgått, från och med den 1 juli 1925 till sin död den 25 mars 1926 en av riksdagen beviljad årlig pension av 400 kronor. Han efterlämnade omförmälda änka, född den 13 juli 1851, och sju barn, samtliga dock myndiga. Tillgångarna i boet utgöras endast av en del lösöre, och barnen äro enligt styrelsens för lantbruksinstitutet uttalande ej i tillfälle att i nämnvärd grad bidraga till moderns underhåll. Institutsstyrelsen har vitsordat mannen Nilssons långa och plikttrogna tjänst vid institutet ävensom att änkan befinner sig i mycket tryckta omständigheter.

Lantbruksstyrelsen har med hänsyn till Nilssons långvariga, plikttrogna tjänstgöring förklarat sig anse det vara billigt, att pension av allmänna medel bereddes änkan. Med erinran om de grunder i fråga om pensionsbelopps beräknande, som angivits av 1926 års riksdag, har styrelsen ansett den årliga pensionen här böra bestämmas till 384 kronor, att utgå från och med den 1 juli 1926.

Statskontoret har för sin del tillstyrkt samma belopp.

Beträffande vidare utredning får utskottet hänvisa till propositionen.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

---

[1] Beträffande punkterna 1—2 och 6 av propositionen nr 83, se utlåtande nr 36, punkterna 108—109 och 111.

49:o.

Ang. pension åt stallbetjänterna J. A. Holms och J. E. Bergströms änkor.

I punkten 4:o av nyssnämnda proposition nr 83 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

1:o) medgiva, att avlidne stallbetjänten vid Strömsholms hingstdepå Johan August Holms änka *Hilda Lovisa Holm, född Pettersson,* samt avlidne stallbetjänten vid samma depå Johan Erik Bergströms änka *Sofia Albertina Bergström, född Rahm,* var för sig måtte komma i åtnjutande av änkepension till ett belopp av 384 kronor om året, att utgå för änkan Holm från och med den 1 januari 1927 och för änkan Bergström från och med den 1 september 1926, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd, dock att pension för tid, varunder pensionär må vara i åtnjutande av kontant understöd från depåförvaltningen, skall minskas med sålunda utgående belopp; ävensom

2:o) förklara, att pensionerna må utgå i första hand av det årliga överskott, som kan uppstå å avkastningen av den hos pensionskassan för tjänstemännen vid Strömsholms hingstdepå samt deras änkor och barn samlade pensionsfond, sedan de årliga pensionsbeloppen till kassans övriga pensionärer guldits, samt, i den mån detta överskott icke förslår för ändamålet, från allmänna indragningsstaten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas:

beträffande änkan Holm: att hon är född den 9 juli 1864; *att* hennes man, Johan August Holm, som avled den 24 augusti 1918, varit anställd i hingstdepåns tjänst från 1868 till sin död eller alltså i 50 år; *att* hon själv haft anställning vid depån såsom oxdeja från 1886 tills denna tjänst 1899 indrogs; *att* hon åtnjuter understöd från pensionsfonden för avskedade stallbetjänter m. fl. samt deras änkor och barn samt från andra till förfogande av depåförvaltningen stående understödsmedel med tillhopa 169 kronor om året, varjämte hon innehar fri bostad i depåns hus; *att* hon i övrigt saknar tillgångar; samt *att* hennes arbetsförmåga nu börjat avtaga; ävensom

beträffande änkan Bergström: att hon är född den 28 januari 1864; *att* hennes man, Johan Erik Bergström, som avled den 22 augusti 1926, varit anställd i hingstdepåns tjänst från den 1 november 1889 till sin död eller alltså i närmare 37 år; *att* hon ännu icke kommit i åtnjutande av något understöd från depåförvaltningen eller av allmänna medel; *att* hon är medellös; samt *att* hon på grund av sjuklighet är oförmögen att försörja sig själv.

Såväl *stuteriöverstyrelsen* som *statskontoret* hava i avgivna utlåtanden erinrat om ett likartat fall vid 1926 års riksdag, då en änka efter stallbetjänt vid ifrågavarande hingstdepå erhöll ett pensionsbelopp å 384 kronor och ansett att lika goda skäl förelåge för att i nu förevarande fall bereda pensioner. Statskontoret har emellertid framhållit, att då änkan Holm åtnjöte visst

understöd från depåförvaltningen vid Strömsholms hingstdepå, föreskrift borde meddelas därom, att pension för tid, varunder pensionär vore i åtnjutande av sådant understöd, skulle minskas med vad sålunda från annat håll åtnjötes.

Departementschefen har jämväl tillstyrkt ett belopp av 384 kronor till vardera av änkorna Holm och Bergström samt tillika framhållit, att i likhet med vad som skedde vid 1926 års riksdag i ett motsvarande fall även här borde gälla, att pensionen skulle i första hand utgå av det årliga överskott, som kunde uppstå å avkastningen av den hos pensionskassan för tjänstemännen vid Strömsholms hingstdepå samt deras änkor och barn samlade pensionsfond, sedan de årliga pensionsbeloppen till kassans övriga pensionärer guldits. Departementschefen ansåge jämväl det av statskontoret föreslagna villkoret böra uppställas för pensionens åtnjutande.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

50:o.

Ang. understöd åt extra skriv- och vaktmästarbiträdet A. Rohdins änka och minderåriga barn.

Kungl. Maj:t har vidare i punkten 5:o av förenämnda proposition nr 83 föreslagit riksdagen medgiva, att extra skriv- och vaktmästarbiträdet vid lantmäterikontoret i Göteborgs och Bohus län Adolf Rohdins änka *Klara Maria Rohdin, född Dahlqvist,* samt makarnas fyra minderåriga barn, *Tage, Gullevi, Kjell och Stig* må, räknat från och med den 1 augusti 1926, från allmänna indragningsstaten uppbära årligt understöd, änkan med 300 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i nuvarande änkestånd, samt vart och ett av barnen med 60 kronor intill utgången av det år, varunder barnet uppnår en ålder av 18 år.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att mannen Rohdin blivit från och med mars månad 1913 anställd såsom extra skriv- och vaktmästarbiträde å lantmäterikontoret i Göteborgs och Bohus län. Sedermera hade han oavbrutet och med gott vitsord tjänstgjort till den 1 september 1925, då han till följd av sjukdom blivit oförmögen att tjänstgöra. Av samma anledning hade han icke kunnat bibehållas vid anställningen utan entledigats med utgången av juni månad 1926. Under senare tid hade Rohdins avlöning uppgått till 144 kronor för månad jämte dyrtidstillägg efter de grunder, som gälla för s. k. oreglerade verk. Rohdin hade i anställningen efterträtts av äldste sonen. Rohdin hade avlidit den 26 juli 1926 och efterlämnat

änkan, född den 2 juli 1880, och sex barn, därav fyra minderåriga, nämligen Tage, född 18 februari 1911, Gullevi, född den 22 juli 1913, Kjell, född den 26 mars 1916, och Stig, född den 3 februari 1920. Familjen syntes icke hava annat att för sitt uppehälle lita till än äldste sonens arbetsförtjänst och det tillfälliga bidrag av 75 kronor för månad, som av Göteborgs stads fattigvård tillerkänts sökanden och hennes fyra minderåriga barn. Sökanden lider enligt läkares intyg av kronisk sjukdom, till följd varav hennes arbetsförmåga är i hög grad nedsatt och hon tidvis är alldeles oförmögen till arbete.

Lantmäteristyrelsen har med hänsyn till de synnerligen ömmande omständigheter, som förelåge, tillstyrkt årliga understöd åt änkan och hennes minderåriga barn.

Statskontoret har i ärendet anfört bland annat, att, även om föreliggande förhållanden, särskilt den jämförelsevis korta tid, sökandens man arbetat för statens räkning, och den omständigheten att han vid sin död icke kvarstått i statsanställningen, måhända kunde föranleda någon tvekan rörande sökandens begäran om understöd av statsmedel, så torde å andra sidan icke kunna förnekas, att starka billighetsskäl talade för att staten, i vars anställning den avlidne förvärvade den huvudsakliga delen av vad som erfordrats för hans och familjens uppehälle, lämnade något bidrag i främsta rummet till de minderåriga barnens uppfostran, men också, med hänsyn till sökandens sjuklighet och därav föranledda arbetsoförmåga, jämväl till bestridande av sökandens egna levnadskostnader. Såsom skäliga understödsbelopp i detta fall syntes kunna ifrågasättas 300 kronor för änkan under återstående livstiden, så länge hon förbleve änka, samt 60 kronor för varje barn intill utgången av det år, varunder det uppnådde en ålder av 18 år.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit anser utskottet sig böra förorda bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

51:o.

Ang. pension åt tjänstemannen vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt K. S. Haldins änka och minderåriga barn.

I punkten 7:o av förevarande proposition nr 83 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra ordinarie tjänstemannen vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt Knut Sebastian Haldins änka *Lycka Freija Hildrid Haldin, född Osberg,* och makarnas tre minderåriga barn, *Saga Charlotta Eleonora, Henry Tycho Erland och Kerstin Elin Ingegerd* må, räknat från och med den 1 september 1926, åtnjuta årligt understöd från allmänna indragningsstaten, änkan Haldin till belopp av 720

kronor, att utgå under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver i nuvarande änkestånd, samt vart och ett av de minderåriga barnen till belopp av 180 kronor, att utgå intill utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnått 18 års ålder.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Haldin, vilken avlidit den 26 augusti 1926, såsom stärbhusdelägare efterlämnat — förutom änkan, född den 26 augusti 1876 — sex barn, varav tre minderåriga, nämligen Saga Charlotta Eleonora, född den 5 februari 1909, Henry Tycho Erland, född den 29 mars 1911, och Kerstin Elin Ingegerd, född den 30 juli 1919. Behållningen i boet har vid boupptecknigen upptagits till 221 kronor 59 öre. Enligt intyg befinner sig den efterlevande makan med sina oförsörjda barn i synnerligen bekymmersamma ekonomiska förhållanden.

Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt har i utlåtande tillstyrkt pension av statsmedel åt änkan och barnen.

Statskontoret har i remissutlåtande den 8 januari 1927 framhållit, att starka billighetsskäl måste anses föreligga för beredande åt sökanden av understöd av statsmedel till familjens uppehälle och de minderåriga barnens uppfostran. Om mannen Haldin varit ordinarie innehavare av en tjänst med samma placering å löneplanen, som han vid dödsfallet innehaft, skulle änkans pension från civilstatens änke- och pupillkassa enligt nu gällande reglementsbestämmelser hava utgjort 950 kronor och de tre minderåriga barnen skulle hava bekommit tillhopa 570 kronor. Sådana pensionsbelopp syntes dock knappast i förevarande fall kunna föreslås. Såsom plägat ske i föregående liknande fall, där några pensionsavgifter icke erlagts, torde någon reduktion böra äga rum; och föresloge statskontoret för sin del för änkan 720 kronor och för varje barn 180 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet finner i likhet med departementschefen starka billighetsskäl tala för bifall till framställningen och anser sig därför böra förorda densamma. *Utskottet.*

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

II. Efterlevande till befattningshavare vid kommunikationsverken.

52:o.

Ang. pension åt lokomotivföraren H. J. Lysholms änka.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 117, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 18 februari 1927, i punkten 4:o[1] föreslagit riksdagen medgiva, att till avlidne lokomotivföraren vid statens järnvägar Herman Julius Lysholms änka *Anna Serafina Lysholm, född Högelin,* må av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 444 kronor, att utgå räknat från och med den 1 januari 1927 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Lokomotivföraren Lysholm, född den 23 maj 1852, hade erhållit ordinarie anställning vid statens järnvägar från och med den 1 februari 1872, avgått med pension den 1 april 1909 och avlidit den 12 juli 1913. Han hade vid avskedet uppburit ett arvode av 2,100 kronor om året och hans pension har utgjort 1,728 kronor för år räknat. Han hade sålunda vunnit ordinarie anställning så tidigt, att han ej varit skyldig ingå i statens järnvägars änke- och pupillkassa. Då han icke förvärvat delägarrätt i sagda kassa, hade hustrun vid hans död ställts utan änkepension. Därest han varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa, hade änkan enligt nuvarande bestämmelser för kassan åtnjutit en årlig pension av 880 kronor.

Änkan Lysholm vore född den 8 augusti 1857 och hade ingått äktenskap med Lysholm den 2 maj 1880. Efter makens död hade hon lyckats i ett flertal år förskaffa sig sin bärgning genom hemarbete från en fabrik i Stockholm. På grund av sin höga ålder — nära 70 år — och avtagande kroppskrafter kunde hon emellertid icke längre erhålla eller orka med något regelbundet arbete och vore därför icke i stånd att försörja sig.

Järnvägsstyrelsen har med hänsyn till Lysholms långvariga anställning i statens järnvägars tjänst och övriga omständigheter ansett skäligt, att änkan Lysholm, i likhet med vad som medgivits andra änkor i motsvarande läge, tillerkändes något understöd för sin återstående livstid och har styrelsen i överensstämmelse med tidigare tillämpade grunder tillstyrkt ett belopp av 444 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt detta järnvägsstyrelsens förslag.

Departementschefen har, under erinran om ett flertal tidigare fall av enahanda art som det nu förevarande förordat styrelsens framställning.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

---

[1] Beträffande punkterna 1—3 samt 6 av propositionen nr 117, se utlåtande nr 37, punkterna 1—3 samt 5.

Utskottet biträder för sin del Kungl. Maj:ts förslag att änkan Lysholm beredes pension. I överensstämmelse med vad tidigare tillämpats har det föreslagna pensionsbeloppet avpassats så att det motsvarar en tredjedel av vad som skulle hava tillkommit vederbörande, därest mannen varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa. Utskottet har därför icke funnit anledning till erinran mot beloppet och hemställer, *Utskottet.*

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

53:o.

I punkten 5:o av nyssnämnda proposition nr 117 har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen medgiva, att till avlidne lokomotivföraren Anders Peter Andersson Forsbergs änka *Johanna Forsberg, född Nilsson,* må av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 444 kronor, att utgå räknat från och med den 1 januari 1927 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa. *Ang. pension åt f. lokomotivföraren A. P. Andersson Forsbergs änka.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Mannen Forsberg, född den 9 mars 1847, hade vid Västkustbanans övertagande av statens järnvägar den 1 januari 1896 övergått från då innehavande anställning som lokomotivförare vid den enskilda banan till motsvarande anställning vid statens järnvägar. Han hade avgått från tjänsten den 31 mars 1912 med pension samt avlidit den 30 maj 1926.

Änkan Forsberg vore född år 1857 och makarna hade ingått äktenskap år 1898.

Mannen Forsberg hade icke varit delägare vare sig i statens järnvägars änke- och pupillkassa eller, för hustrun, i enskilda järnvägarnas pensionskassa. Behållningen i boet hade uppgått till något över 2,000 kronor.

Enligt uppgift hade Forsberg börjat sin tjänstgöring vid Västkustbanan omkring år 1873.

Forsbergs årsavlöning i pensionshänseende hade vid avgången ur statens järnvägars tjänst utgjorts av arvode 2,100 kronor jämte ersättning för bostad och bränsle samt beklädnad.

Järnvägsstyrelsen har under hänvisning till tidigare likartade fall hemställt om utverkande av en pension åt änkan Forsberg till belopp av 444 kronor årligen.

Statskontoret har icke haft något att däremot erinra.

Departementschefen erinrar bland annat därom, att enär makarna Forsberg ingått äktenskap efter det mannen fyllt femtio år, delägarskap för hustrun icke kunnat vinnas i de enskilda järnvägarnas pensionskassa, där mannen Forsberg var delägare för egen del; då möjlighet för Forsberg att i samband med övergången till statens järnvägars tjänst vinna inträde i statens järnvägars änke- och pupillkassa icke heller förelåg, har han alltså

icke varit i stånd att på övligt sätt draga försorg om sin änkas uppehälle efter sin bortgång.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet. Då utskottet icke funnit anledning till anmärkning mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet under hänvisning jämväl till vad som finnes anfört i nästföregående punkt hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts föreliggande framställning.

54:o.

Ang. understöd åt byggnadskamreraren vid statens järnvägsbyggnader K. G. Karlssons änka.

I en inom första kammaren av herr *Tjällgren* väckt motion nr 118 har föreslagits, »att riksdagen måtte bevilja byggnadskamreraren Karl Gustaf Karlssons änka *Karin Paulina Karlsson* i Eds församling, Västernorrlands län, pension eller understöd att utgå med ett belopp av 500 kronor per år under hennes återstående livstid».

Beträffande motiveringen för yrkandet anhåller utskottet att få hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Karlsson, som var född den 2 november 1861, anställdes vid statens järnvägsbyggnader som kontorsbiträde den 2 januari 1878, att han efter tjänstgöring som kontorsbiträde, materialskrivare, materialbokhållare och materialförvaltare befordrades till byggnadskamrerare den 2 juni 1918, i vilken befattning han kvarstod till sin död den 21 november 1925, då han alltså kunde räkna en tjänstetid av inemot 48 år. Behållningen i boet efter Karlsson uppgick till 620 kronor 26 öre. Änkan Karlsson, som är född den 24 juni 1868 och sålunda över 58 år gammal, lider enligt läkarbetyg av allmän klenhet och mångårig neurasteni, på grund varav hon är oförmögen att utföra egentligt förvärvsarbete. Enligt intyg är hon medellös, och såvitt handlingarna utvisa äger hon icke anhöriga i sådan ställning, att de kunna i nämnvärd omfattning draga försorg om hennes underhåll.

Sedan änkan Karlsson hos järnvägsstyrelsen anhållit om erhållande av pension, fann styrelsen enligt skrivelse den 27 februari 1926 denna framställning icke föranleda någon styrelsens åtgärd. Såsom skäl för denna ståndpunkt framhöll styrelsen, bland annat, att vid bestämmande av avlöningen till den fast anställda personalen vid statens järnvägsbyggnader hänsyn tagits till det förhållandet, att sagda personal icke kunde vinna delägarskap i statens järnvägars änke- och pupillkassa. Denna personals avlöning hade nämligen satts högre än motsvarande ordinarie personals vid statens järnvägars i syfte, bland annat, att omöjliggöra för personalen att genom försäkringar eller annorledes trygga sina efterlevandes ekonomiska ställning.

Utskottet.

På sätt i motionen framhållits har riksdagen tidigare i åtskilliga fall efter framställning från Kungl. Maj:t beviljat pension eller därmed jämförligt understöd åt efterlevande till personal vid statens järnvägsbyggnader, däribland även åt änkor efter befattningshavare i samma eller liknande ställning som den av Karlsson intagna. Vid sådant förhållande och med hänsyn till såväl Karlssons långvariga anställning i statens tjänst som änkans ålder och övriga i ärendet åberopade omständigheter har utskottet ansett det vara med billighet överensstämmande, att något understöd av statsmedel beviljas i förevarande fall. Vad angår storleken av understödet har utskottet funnit sig såsom skäligt böra förorda ett belopp av 444 kronor årligen. Understödet torde, på sätt tidigare i liknande fall ägt rum, böra bestämmas att utgå från allmänna indragningsstaten och åtnjutas från och med den 1 januari 1927.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

> att riksdagen, i anledning av förevarande motion I:118, må medgiva, att byggnadskamreraren Karl Gustaf Karlssons änka Karin Paulina Karlsson, född Olsson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 444 kronor.

55:o.

Ang. årligt understöd åt f. e. o. banvakten N. A. Agerströms änka.

I en inom andra kammaren av herr *Borggren* väckt motion nr 23 har hemställts, »att riksdagen måtte tillerkänna avlidne e. o. banvakten *Nils Adolf Agerströms efterlevande änka* ett årligt understöd av 300 kronor att utgå från den 1 januari 1927 under hennes återstående livstid.»

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Agerström, som var född den 2 januari 1855, var anställd vid Landskrona—Ängelholms järnväg under åren 1893—1895 samt, efter statens övertagande av nämnda järnväg, vid statens järnvägar såsom e. o. banvakt från och med år 1896 till och med den 31 mars 1918, då han avgick med pension. Agerström avled den 22 januari 1926, efterlämnande änka, född den 11 april 1866 och alltså 61 år gammal. Bouppteckningen efter Agerström utvisade brist. Enligt läkarintyg är änkan på grund av sjuklighet mindre arbetsför. Såvitt av handlingarna utvisas, saknar änkan Agerström anhöriga i den ställning att de kunna i nämnvärd mån bidraga till hennes uppehälle.

Utskottet.

Med hänsyn till de i ärendet anförda omständigheterna och då riksdagen tidigare i liknande fall medgivit änkepension, har utskottet ansett det vara

billigt, att något understöd av statsmedel beviljas änkan Agerström under hennes återstående livstid. Understödet lärer lämpligen böra bestämmas till 384 kronor, att från och med den 1 januari 1927 utgå av trafikmedel.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 23, må medgiva, att förre e. o. banvakten Nils Adolf Agerströms änka Kersti Agerstöm, född Cintio, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

56:o.

Ang. årligt understöd åt f. verkstadsarbetaren E. Lunds änka.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 48 har herr *Höglund* hemställt, »att riksdagen ville bevilja avlidne f. d. målaren vid Statens järnvägars verkstad i Göteborg Erik Lunds änka, *Olivia Lund*, ett årligt understöd av 384: — (Trehundraåttiofyra) kronor, så länge hon lever ogift.»

I fråga om de skäl, motionären till stöd för sin hemställan åberopat, får utskottet hänvisa till motionen.

Av handlingar, som för utskottet varit tillgängliga, framgår, att Erik Lund varit anställd såsom verkstadsarbetare (målare) vid statens järnvägars huvudverkstad i Göteborg från och med den 4 oktober 1883 till och med den 30 december 1923, då han efter en omkring 40-årig väl vitsordad tjänstgöring avgick med pension. Han avled den 10 februari 1924. Änkan Olivia Lund, född Blomster, är född den 6 januari 1858 och sålunda 69 år gammal samt enligt läkarintyg på grund av åderförkalkning för all framtid fullständigt förhindrad att genom arbete förvärva vad till livets uppehälle erfordras. Hon befinner sig, enligt vad som vitsordats, i utblottat tillstånd och saknar anhöriga, vilka kunna bidraga till hennes uppehälle.

Utskottet.

De omständigheter, som i motionen åberopats, göra det enligt utskottets mening billigt, att staten i förevarande fall träder hjälpande emellan. Detta synes, på sätt i motionen hemställts, böra ske genom beviljande åt änkan Lund av ett understöd under hennes återstående livstid till belopp av 384 kronor årligen. Understödet, vilket torde böra utgå från och med den 1 januari 1927, lärer böra anvisas av trafikmedel.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 48, må medgiva, att förre verkstadsarbetaren Erik Lunds änka Olivia Lund, född Blomster, må från och

med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

57:o.

Ang. årligt understöd åt verkstadsarbetaren K. O. Olaussons änka.

Uti en i andra kammaren av herrar *Höglund* och *Bäcklund* väckt motion nr 49 har hemställts, »att riksdagen måtte medgiva, det snickaren vid statens järnvägars verkstad i Göteborg, Karl Oskar Olaussons efterlämnade änka *Frinnanda Cecilia Olausson, född Pettersson,* tillerkännes ett årligt understöd av 384 kronor, att, räknat från och med den 1 januari 1927, utgå av trafikmedel under hennes återstående livstid och under förutsättning att hon förbliver ogift.»

Med avseende å motiveringen för förslaget i fråga tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar utvisas, att Olausson, som var född den 1 maj 1877, var anställd såsom verkstadsarbetare (snickare) vid statens järnvägars huvudverkstad i Göteborg från och med den 12 november 1906 samt avled den 8 november 1926, efterlämnande änka och en minderårig son. Behållningen i boet efter Olausson uppgick till 2,221 kronor 41 öre. Änkan, som är född den 7 december 1876 och sålunda 50 år gammal, lider enligt läkarbetyg sedan flera år av kronisk lungkatarr, som gör henne oförmögen att under en stor del av året genom eget arbete försörja sig.

Utskottet.

Med hänsyn till vad som blivit upplyst angående änkan Olaussons hälsotillstånd och övriga i motionen åberopade förhållanden har utskottet funnit det vara billigt, att ett årligt understöd beviljas änkan Olausson, oaktat hon ännu ej uppnått högre ålder. Beloppet av detta understöd synes, på sätt i motionen föreslagits, böra bestämmas till 384 kronor, att från och med den 1 januari 1927 utgå av trafikmedel.

I enlighet med det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 49, må medgiva, att verkstadsarbetaren Karl Oskar Olaussons änka Frinnanda Cecilia Olausson, född Pettersson, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

58:o.

Ang. årligt understöd åt förre verkstadsarbetaren A. Granströms änka.

I en inom andra kammaren av herr *Samuelsson* väckt motion nr 59 hemställes, »att riksdagen måtte besluta bevilja änkan efter förre verkstadsarbetaren vid statens järnvägar August Granström i Boden, *Maria Augusta Granström*, ett årligt understöd att utgå under hennes återstående levnad».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av nämnda bilagor jämte i övrigt tillgängliga handlingar utvisas, att Granström, som var född den 9 februari 1861, innehade anställning som smed vid statens järnvägars huvudverkstad i Boden från och med den 24 augusti 1891 till sin död den 24 juni 1925 eller närmare 34 år. Vid sin död efterlämnade han änka, född den 1 juni 1863, samt 8 barn i åldern 22—38 år. Änkan är enligt läkarbetyg på grund av vissa sjukdomar oförmögen att försörja sig med arbete. Beträffande familjens ekonomiska ställning är upplyst, att änkan och barnen tillsammans äga två torplägenheter i Unbyn av Överluleå socken i Norrbottens län, vilka lägenheter äro åsatta ett taxeringsvärde av tillhopa 5,000 kronor och graveras av skuld till ett belopp av 3,000 kronor. Av barnen äro fyra gifta och hava familjer att försörja. De övriga barnen bo i hemmet och äro för närvarande arbetslösa.

Utskottet.

Med hänsyn till Granströms långvariga anställning i statens tjänst och då hans efterlämnade änka synes befinna sig i svag ekonomisk ställning, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att ett årligt understöd av statsmedel beviljas henne under hennes återstående livstid. Detta understöd synes böra bestämmas till 384 kronor, att från och med den 1 januari 1927 utgå av trafikmedel.

Utskottet får med åberopande av det anförda hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:59, må medgiva, att verkstadsarbetaren August Granströms änka Maria Augusta Granström, född Johansdotter, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

59:o.

Ang. årligt understöd åt filaren C. A. Grahns änka.

I en inom andra kammaren under nr 60 väckt motion har herr *Samuelsson* hemställt, »att riksdagen måtte besluta bevilja änkan efter förre filaren vid statens järnvägar Carl August Grahn i Luleå *Klara Josefina Grahn född Renberg* ett årligt understöd att utgå under hennes återstående livstid».

Beträffande motiveringen för motionärens yrkande hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingar i ärendet inhämtas, att Grahn, som var född den 17 oktober 1879, varit anställd vid statens järnvägars huvudverkstad i Boden från och med den 19 september 1899, då han antogs såsom tillfällig filarlärling, att han uppflyttades till tillfällig järnarbetare den 21 december 1904 samt blev fast antagen såsom filare den 21 december 1907, i vilken anställning han kvarstod till sin död den 7 juni 1926. Hans sammanlagda tjänstetid uppgick sålunda till närmare 27 år. Behållningen i boet efter Grahn uppgick till 909 kronor 59 öre; bland tillgångarna ingick fast egendom till ett åsatt värde av 1,800 kronor. Änkan Grahn är född den 12 september 1880 och sålunda 46 år gammal samt har i äktenskapet fyra barn, födda 1902, 1904, 1907 och 1918. Enligt läkarintyg är änkans arbetsförmåga på grund av sjukdom nedsatt.

Utskottet

I betraktande av de förhållanden, som åberopats i ärendet, har utskottet funnit sig böra ifrågasätta, att staten beviljar någon hjälp åt Grahns efterlevande. Detta torde böra ske genom beredande åt änkan Grahn av ett årligt understöd under hennes återstående livstid till belopp av 384 kronor. Understödet lärer böra anvisas av trafikmedel och utgå från och med ingången av år 1927.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

> att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 60, må medgiva, att filaren Carl August Grahns änka Klara Josefina Grahn, född Renberg, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

60:o.

Ang. årligt understöd åt f. extra biträdande ingenjören J. Stenströms änka och minderåriga barn.

Uti en inom andra kammaren under nr 99 väckt motion har herr *Björnberg* hemställt, »att riksdagen måtte bevilja änkefru *Maria Stenström* ett årligt understöd, så länge hon lever ogift, av 600 (sexhundra) kronor,

samt för dottern *Karolina Maria Stenström* 300 (trehundra) kronor, och sonen, *Karl Erik Anton Stenström* 300 (trehundra) kronor per år räknat, tills respektive fyllt 16 år,

eller eventuellt andra belopp som av riksdagen fixeras.»

I fråga om motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingar i ärendet framgår, att änkan Stenströms man, förre extra biträdande ingenjören i statens vattenfallsverk J. Stenström, som var född den 11 oktober 1878, varit anställd vid statens vattenfallsverk under tiden 1 januari 1912—5 juni 1923, d. v. s. 11 år 5 månader 5 dagar. Vidare hade han varit anställd vid statens järnvägsbyggnader såsom schaktmästare

från och med den 10 november 1899 under minst 6 månader. Slutligen hade han innehaft anställning hos Norrlands statsarbeten under tiden 6 maj —16 oktober 1923, alltså under 5 månader 11 dagar. Sammanlagda anställningstiden i statstjänst uppgick sålunda till omkring 12 år 4 månader. Stenström hade av samtliga sina förmän vid verket erhållit de bästa vitsord beträffande såväl duglighet och plikttrohet som uppförande. Stenströms avgång ur vattenfallsverkets tjänst har, enligt vad vattenfallsstyrelsen vitsordat, förorsakats av uppsägning från verkets sida på grund av bristande arbetstillgång.

Vid sin avgång ur verkets tjänst innehade Stenström en avlöning per månad av 442 kronor i grundlön å G-ort samt 16 kronor 25 öre kallortstillägg jämte därå belöpande dyrtidstillägg. Det för honom i egenskap av delägare i statens vattenfallsverks pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal senast gällande pensionsunderlaget utgjorde 2,840 kronor. För den händelse Stenström med nämnda pensionsunderlag varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, skulle det änkan och barnen tillkommande pensionsbeloppet utgjort, utom vederbörligt dyrtidstillägg, 1,065 kronor, varav 568 kronor skulle belöpt sig på änkan och 497 kronor på barnen.

Stenström avled den 18 januari 1926, efterlämnande änka, född den 21 juli 1883, samt två minderåriga barn, en dotter, född den 3 januari 1915, och en son, född den 25 juli 1919. Bouppteckningen efter Stenström utvisade en behållning i boet av 3,876 kronor 40 öre.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift den 18 februari 1926 anhöll änkan Stenström om erhållande av pension eller dylikt understöd. Till stöd för denna framställning anförde hon, bland annat, att efter Stenströms avsked från vattenfallsverket för hans räkning hos pensionsstyrelsen författningsenligt insatts ett belopp av 3,087 kronor, vilket belopp icke i någon mån kunde komma änkan eller barnen till godo, samt att änkan saknade möjlighet till försörjning för sig och barnen.

Över denna framställning avgavs infordrat utlåtande av *vattenfallsstyrelsen,* som med hänvisning till i ärendet förekomna omständigheter och då Stenström icke varit i tillfälle att genom inträde i någon av staten understödd anstalt bereda underhåll åt sina efterlevande, fann synnerliga skäl föreligga för att sökanden och hennes barn bereddes pension av statsmedel med belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt. Visserligen kunde — anförde styrelsen vidare — invändas, att Stenström vid sin död ej kvarstått i verkets tjänst, men därvid borde ihågkommas, att Stenströms avgång uteslutande varit beroende på uppsägning från verkets sida till följd av arbetsbrist.

I ärendet avgavs utlåtande jämväl av *statskontoret,* som yttrade, att pension visserligen i en del fall blivit beviljad åt änkor och barn efter icke-ordinarie befattningshavare i statens tjänst, vilka endast under lika kort tid som sökandens man innehaft statsanställning. I detta fall förelåge emellertid den omständigheten, att mannen redan vid 45 års ålder lämnat

statstjänst samt avlidit sedan mera än två år därefter förflutit. På grund härav och då bifall till den gjorda framställningen skulle kunna medföra betänkliga konsekvenser, funne sig statskontoret böra hemställa, att ansökningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt beslut den 7 oktober 1926 fann Kungl. Maj:t den gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I motionen har åberopats tre läkarintyg, utfärdade två respektive den 6 mars och den 25 september 1926 av legitimerade läkaren G. Salwén och ett den 24 december 1926 av legitimerade läkaren M. Rubensohn. Nämnda intyg äro av följande lydelse:

»På grund av den kännedom undertecknad under 11 år förvärvat beträffande fru Maria Elisabet Stenströms hälsotillstånd anser sig undertecknad berättigad att intyga, att fru Stenström näppeligen torde vara i stånd att själv försörja sig och sina minderåriga barn, varför hon synes vara i stort behov av all den hjälp, hon kan få, intygas på heder och samvete. Enköping den 6 mars 1926.»

»Fru Maria Stenström har vid upprepade undersökningar befunnits lida av fettsot (obesitas, »celluliter») med nervsmärtor. Denna åkomma utesluter för henne möjligheten att genom grövre arbete (skurning, tvätt o. s. v.) försörja sig själv och sina två barn. Fru S. har dessutom ett labilt nervsystem, varigenom hennes energi är nedsatt och hennes förmåga att på annat sätt skaffa sig och de sina livsuppehälle måste anses nedsatt, intygas på heder och samvete. Enköping den 25 september 1926.»

»På begäran intygas härmed, att fru Maria Stenström, från Enköping, på grund av höggradig nervsvaghet (Neurastenia) är i synnerligen stort behov av några månaders fullständig vila. Enköping den 24 december 1926.»

Utskottet.

Då Stenström vid sin död icke kvarstod i statens tjänst eller uppnått pensionsålder, har utskottet i likhet med statskontoret funnit det vara ur principiell synpunkt betänkligt att av statsmedel bevilja årligt understöd åt hans efterlevande. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, hurusom den i ärendet anförda omständigheten, att Stenströms avgång ur vattenfallsverkets tjänst föranletts av arbetsbrist, synes vara av den art, att densamma under nuvarande förhållanden inom olika grenar av statsförvaltningen torde kunna åberopas av ett stort antal personer, i följd varav ett bifall till det föreliggande förslaget lärer vara ägnat att medföra konsekvenser av ej obetydlig ekonomisk räckvidd. Med hänsyn till vad nu anförts har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionärens förslag om årligt understöd åt Stenströms änka och barn.

Emellertid har utskottet funnit sig böra ifrågasätta, huruvida icke i detta fall skäl kan anses föreligga för tilldelande åt de efterlevande av ett understöd en gång för alla. Såsom av utredningen framgår, har i samband med Stenströms avgång ur vattenfallsverkets tjänst jämlikt bestämmelserna i § 16 av det för verkets kassa för pensionering av icke-ordinarie personal gällande reglementet avsatts ett avsevärt belopp, motsvarande värdet av hans egna samt på staten belöpande pensionsavgifter, vilket belopp

ej kan komma de efterlevande till godo. Denna omständighet synes jämte övriga i ärendet påvisade förhållanden utgöra stöd för vidtagande av åtgärd av nyss angiven innebörd. Utskottet, som emellertid ansett sig icke böra framställa förslag i ämnet, har velat uttala, att hinder icke synes föreligga för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel låta till änkan Stenström utbetala en gratifikation med belopp, som må finnas skäligt.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:99 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

61:o.

Ang. vissa förhöjningar å änkan Ester Lavinia Arvidson beviljad pension.

I en inom andra kammaren under nr 232 väckt motion har herr ***Bäcklund*** hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att å den av 1926 års riksdag till änkan *Ester Lavinia Arvidson* beviljade pensionen skola utgå förhöjningar för minderåriga barn i enlighet med bestämmelserna i § 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa».

Till stöd för yrkandet anför motionären:

»I proposition nr 166 till 1926 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t under punkten 4:o riksdagen medgiva, att till e. o. verkstadsförmannen L. A. Arvidsons änka Ester Lavinia Arvidson finge av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 336 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1926 *i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas* rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Av handlingarna i ärendet framgick, bland annat, att änkan Arvidson vore född år 1880 samt hade nio barn, av vilka fem minderåriga.

Vid samma riksdag väcktes av undertecknad jämte en dåvarande ledamot av första kammaren likalydande motioner (I:88 och II:69) rörande understöd åt änkan Arvidson samt makarnas minderåriga barn. Däri hemställdes, att de årliga understödsbeloppen måtte bestämmas för änkan till 300 kronor samt för vart och ett av barnen till 150 kronor (oreglerade belopp).

Vid ärendets behandling inom bankoutskottet uppstod frågan, huru vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition de i § 7 av reglementet för statens järnvägars änke- och pupillkassa meddelade föreskrifterna skulle tolkas i detta fall. Enligt nämnda författningsrum äger ensam änka uppbära pensionens grundbelopp. Änka jämte barn uppbära grundbeloppet, *förhöjt med 40 procent för ett barn och därutöver med 10 procent för varje ytterligare barn.* Inom utskottet gjordes den meningen gällande, att dessa bestämmelser borde så tolkas, att pensionen till änkan Arvidson och hennes fem minderåriga barn skulle utgå med grundbeloppet, förhöjt med (40+10+10+10+10) 80 procent. Härigenom skulle sammanlagda pensionsbeloppet till en början komma att uppgå till 604 kronor (frånsett dyrtidstillägg) för att sedermera minskas i den mån barnens pensionsrätt upphörde. Genom utskottets kansli gjordes dels hos järnvägsstyrelsen, dels hos statskontoret förfrågan rörande tolkningen av bestämmelserna i fråga, varvid nyss angivna uppfattning av vederbörande tjänstemän bekräftades.

I anslutning till denna uppfattning frånföll jag inom utskottet mitt yrkande om beredande av särskilda barnpensioner i enlighet med motionerna, och utskottet beslöt enhälligt tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag (utlåtande nr 25, punkten 34).

Såsom framgår av den här lämnade redogörelsen, var förutsättningen för utskottets enhälliga beslut i ämnet den, att barntillägg i enlighet med föreskrifterna i § 7 av förenämnda reglemente skulle utgå å pensionen, så länge barnen voro minderåriga.

Enligt vad jag erfarit, har emellertid järnvägsstyrelsen vid beslut om pensionens utanordnande ansett sig med hänsyn till riksdagsbeslutets ordalydelse samt motiveringen därför böra tolka bestämmelserna så, att endast grundbeloppet till änkan borde utgå. Härigenom har uppstått en avsevärd minskning av det pensionsbelopp, som vid utskottets tillstyrkan förutsatts skola utgå.»

Utskottet.

Med hänsyn till de omständigheter, som vid 1926 års riksdag åberopats till stöd för förslaget om beredande av pension i förevarande fall och beträffande vilka utskottet tillåter sig hänvisa till det i motionen omnämnda utlåtandet, har utskottet ansett det vara billigt, att förhöjningar å ifrågavarande pension utgå för änkan Arvidsons minderåriga barn i enlighet med de grunder, som beträffande dylika förhöjningar innehållas i § 7 av reglementet för statens järnvägars änke- och pupillkassa. Utskottet har alltså funnit sig böra tillstyrka bifall till motionärens förslag härutinnan. Förhöjningarna torde givetvis liksom den beviljade pensionen böra bestridas av trafikmedel och utgå från och med den 1 januari 1926.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion II : 232, må besluta, att å den av 1926 års riksdag till e. o. verkstadsförmannen L. A. Arvidsons änka Ester Lavinia Arvidson beviljade pensionen skola utgå förhöjningar för minderåriga barn i enlighet med bestämmelserna i § 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa.

62:o.

Ang. årligt understöd åt förre nattvakten N. G. Petterssons änka.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 238 har herr *Bäckström* hemställt, »att riksdagen ville bevilja f. d. nattvakten vid statens järnvägar Nikolaus Gustaf Petterssons änka *Inga Pettersson, född Jönsdotter,* ett årligt understöd av 300 kronor att utgå från och med den 1 januari 1927 under hennes återstående livstid.»

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av motionen jämte i övrigt tillgängliga handlingar framgår, att Pettersson, som var född den 7 april 1847, erhöll anställning som arbetare vid statens järnvägsbyggnader den 27 maj 1869 och därefter med vissa avbrott varit i tjänst dels såsom arbetare vid statens järnvägsbyggnader och dels vid statens trafikerade järnvägar såsom nattvakt, intill dess han år 1917 avgick med pension. Pettersson avled den 15 december 1925. Den efter dödsfallet upprättade boupptecknigen utvisade en behållning i boet av 1,118 kronor 75 öre. Änkan Pettersson är född den 27 april 1855 och sålunda nära 72 år gammal. Beträffande hennes ekonomiska ställning är av municipalnämndens ordförande i Vännäs municipalsamhälle upplyst, bland annat, att hon ej ägde annan tillgång än vad boupptecknigen utvisade samt årligt understöd från allmänna folkpensioneringen, att hennes dotter, vilken vore sjuksköterska, till största delen finge bidraga till moderns underhåll, samt att dottern, som för egen del endast hade inkomst såsom privatsköterska, häftade i skuld för en henne tillhörig fastighet, av vilken hon hade en inkomst, som ungefärligen motsvarade räntan å skuldbeloppet.

Utskottet. Med hänsyn till Petterssons långvariga anställning i statens tjänst och änkans höga ålder samt då hon synes befinna sig i svaga ekonomiska omständigheter, har utskottet funnit billigt, att något understöd beredes henne under hennes återstående livstid. I dylikt avseende förordar utskottet ett understödsbelopp av 384 kronor årligen, att från och med den 1 januari 1927 utgå av trafikmedel.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 238, må medgiva, att förre nattvakten Nikolaus Gustaf Petterssons änka Inga Pettersson, född Jönsdotter, må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel åtnjuta ett årligt understöd av 384 kronor.

Stockholm den 22 april 1927.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Pettersson* i Olovstorp, *Lindley, Andersson* i Hedsta, *Östergren, P. A. Larsson, Bodin* och *Forssberg;* med undantag därav att herr *Lindley* ej deltagit i behandlingen av punkterna 1—56;

från andra kammaren: herrar *Borggren, Winkler, Bäcklund, Lovén, Olsson* i Berg, *Wikström, Ryberg* och *Höglund;* med undantag därav att herr *Svensson* i Betingetorp deltagit i behandlingen av punkterna 1—15 i stället för herr *Winkler* samt herr *Eklund* i behandlingen av punkterna 2—15 i stället för herr *Borggren*.

Reservationer:

vid punkten 43:o (ang. pension åt f. d. professorn E. J. G. Holms änka Fredrika Olivia Holm):

av herrar *Bäcklund* och *Höglund,* vilka yrkat avslag å såväl Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag som utskottets i ärendet gjorda hemställan;

vid punkten 60:o (ang. årligt understöd åt f. extra biträdande ingenjören J. Stenströms änka och minderåriga barn):

av herrar *Östergren, Bäcklund* och *Höglund,* vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med hänsyn till de omständigheter, som i förevarande ärende åberopats, har utskottet, om ock med någon tvekan, funnit sig böra tillstyrka, att något årligt understöd genom statens försorg beredes änkan Stenström och hennes minderåriga barn. Vad angår storleken av detta understöd har utskottet funnit sig böra förorda belopp för änkan av 384 kronor under hennes återstående livstid och för vartdera barnet av 96 kronor intill utgången av det år, varunder vederbörande uppnår 18 års ålder. Understöden torde böra anvisas av statens vattenfallsverks medel och utgå från och med den 1 januari 1927.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:99, må medgiva, att förre extra biträdande ingenjören Janne Stenströms änka Johanna Maria Elisabet Stenström, född Ekelund, samt makarnas minderåriga barn Karolina Maria Kristina och Karl Erik Anton må från och med den 1 januari 1927 av statens vattenfallsverks medel åtnjuta årliga understöd, änkan under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, med 384 kronor samt vartdera barnet intill utgången av det kalenderår, varunder det uppnår 18 års ålder, med 96 kronor.»